

Kálaad ashúshwóógú Pwôl nyə á cilə buud ó Kərênt yé Isâ í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwôl shú Kərênt yí

Kərênt nyə á bæ ηgwála Ogurêk. Ja Pwôl nyə á ηgə sá njəond yé ábeê yí, nyə a já Kərênt ηkúmba mbú nə kâl (Mis 18.1-18). Ja jəonηg wə nyə á fwə mísəon yí.

Ja Pwôl nyə shîn wú Kərênt yí, nyə á bii məkál ija ija, mə njúl mə ákənd lám gwôw. A mú ka cilə óbúgula ə nún okálaad jee wósós ónə, óbá wá cínəηg wə búśə wa Kálaad Zembî dí wá.

Nə ndeé, nyədí kálaad ashúshwóógú á Kərênt dí, ja á mə shîn béda bwo, a yə Zembî akíba yí (1.1 nə 1.9), a ηgə cwíny obúgula nə bwə kú bíd nə mbéégí mənəkəomú í ηgég nə bæ mpédúgá nyáη (1.10 nə 4.21), bwə sáág nə jaηga í shínúg mpédúgá nyáηúd (lúú 5), bwə yówug dülə kə nə milésú məmpáánzə mə milésú mə búúd bwə aηgê nə *búgula Zembî wád (6.1–6.11). A mú ka féel váál krísten mə jálá nə də balan nə nyúúl nyé yí (6.12–6.20), a mú ka zə bəsa bwo mishílí bwə á ηgə shílə nyə myá:

- (1) shílí í dúgyá nə bâ yí (lúú 7);
- (2) sá í dúgyá nə ocúdú ó mátúnəga yí, nə váál bwə dúg cugə nə buud bí kú búgula Zembî yí (8.1–11.1);
- (3) váál ísəηgyá í okrísten nə idəw í Zembî í jálá nə də s̄y yí (11.2-34);

(4) isâ Nkêṅkê Shíshim má d̄a yə búúd ṅkul ná bwá dúg sá yí (lúu 12 kə wós lúu 14);

(5) nə váál mímbimbə mí bá gwûm yí (lúu 15).

Nyə á ka shínal kálaad nə baalé mákál (kwásúlə mwaanê, nə byé íyuug nyə á ṅgə bə nə ndí yí), nə məbáda (lúu 16).

Məbáda

¹ Nə mə Pwôl, nə mwááṅg Sostên, sá wə má cílá kálaad éga. Mə Pwôl íí, Yésus-Kríst nyə a jôw mə, a sá ná mə bəg *muud lwámá yé nda Zembî nyə á ṅwa cígúlá ná. ² Sə ṅgə cilə *D̄ə lú óbúgala ó Zembî dí Kórênt yí, bí buud Zembî nyə a sá ná bí bəg miṅkêṅkê mi búúd nəcé b̄inón̄ *Kríst Yésus bí mú mbádúgá wá. Nyə a jôw bí shú ná bí bəg miṅkêṅkê mi búúd, b̄inón̄ buud bēsh básé íkúl íkúl bwá ṅgə kámb jíná má Yésus-Kríst májəgula dí wá, Yésus-Kríst Cwám̄ba á s̄ón̄. ³ Són̄gú wúsú Zembî b̄a Cwám̄ba Yésus-Kríst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námá ná bí ṅgəg nə cugə ná shee.

Pwôl mə yá Zembî akíba

⁴ Mə ṅgə yə Zembî waamá akíba ja jēsh shú dán nəcé mpaam á má sá bí kwon̄ má Yésus-Kríst d̄i yí. ⁵ Mə ṅgə yə nyə akíba nəcé a má sá ná bí bígúg məzhíí mēsh kwon̄ mə Yésus-Kríst d̄i, bí bíg nə məkál má mílósú*, bí bíg nə mpúyá. ⁶ Ntó má lwó ná bí a má mpu magulə sá jēsh sá á jaaw bí shú má *Kríst yí. ⁷ Í mú ná, nda bí ṅgə bwánd ná Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst zəg lwóya nyúúl ná, bí mú nə isâ í yána má Zembî,

1:1 Gal 1.1 Sostên: Mis 18.17   **1:2** 2Kr 1.1; Mis 18.1   **1:5** 2Kr

8.7   * **1:5** Nkêṅkê Shíshim ṅgə sá ná bí lásúg má.   **1:7** 2Te 1.7; Tit 2.13

tɔɔ ŋgwúd nɛ ŋgwúd kú fúfə. ⁸ Nyə wá má bá ŋgə lɔlɔshɪ bí ná ndɛé kə wóós mǎshínéd, bí mú bá bə kú nɛ sá mǎjumâ jwôw má Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst, mǎma jwôw dɔɔŋg. ⁹ Zembî muud má jôw bí ná bí cúgəg sɛɛŋgí nɛ Mwân yé Yésus-Kríst Cwám̄ba íshé yé jì abúgúlág.

Mbéégí d̄ə á Kòrênt

¹⁰ Bwaanɔ, oshwon, jíná má Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst dí «Bí bēsh d̄əgá bə cún; mbéégí mǎŋkɔɔmá í á jáláyé nɛ d̄ə bə mpádúgá nyín. Yidagá bə leedyá mbií á ná sá jēsh dí, bí bēsh d̄ə bə nɛ tédúgá ŋgwúd̄ə, bí d̄ə ŋwa cígúlá ŋgwúd̄ə.» ¹¹ Bwaanɔ, mǎ lás ntó nɛcé b́ól búúd wâ njów má Klowé bwá má jaaw mǎ ná bí ŋgə bə nɛ ozhuyá mpádúgá nyín. ¹² Sá má ŋgá cɛɛl cì yí jí ná bí mú ŋgə lás n̄uŋ, nyíga ná: «Mɛɛ ŋgə bɛ Pwôl», nyíga «Mɛɛ ŋgə bɛ Apolos», ŋgwól ná: «Mɛɛ ŋgə bɛ Séfas», ŋgwólúgá ná: «Mɛɛ ŋgə bɛ *Kríst.» ¹³ Ye buud bí nɛ ŋkul ba Kríst mǎkɔw mǎkɔw? Ye Pwôl wá bwá á bwambulə kwolós dí shú d̄ən yé? Ja bí á ŋgə duwan yí, ye bí á ŋgə duwan jíná má Pwôl d̄i? ¹⁴ Mǎ yá Zembî akíba nɛcé mǎ a shígé duu tɔɔ muud n̄uŋ bídí, s̄usaalê n̄jì Kríspus bá Gáyus. ¹⁵ Ntó, muud cugé nɛ ŋkul cì ná bí á ŋgə duwan jíná dáámud. ¹⁶ Mǎ má nywa wusa, mǎ á duu námá Stefanas b́n̄n̄ buud ɔ njów yé. Mǎ abúgúláyé ná mǎ a shí nyinɔ duu ŋgwól múúd. ¹⁷ Nɛcé Yésus nyə a shígé ntí mǎ ná mǎ zág ŋgə duu buud. Nyə á ntí mǎ ná mǎ zág ŋgə jaaw Jɔjɔ

1:8 Flp 1.6; 1Te 3.13; 5.23   **1:9** 10.13; 1Te 5.24; 2Te 3.3   **1:10** 3.3; 11.18; 2Kr 12.20; Ifz 4.2-6; Flp 2.2; Yuá 17.21-23   **1:12** 3.4 Apolos: 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; Mis 18.24; 19.1 Séfas: 1Kr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.9, 11-14; 2Kr 10.7   **1:14** Kríspus: Mis 18.8 Gáyus: Rom 16.23-24   **1:16** Stefanas: 16.15

Kéel, mə zég ntâg ηgə jaaw dwo, kú bæ nə fəg búúd ɔ kaand bwé dɛ lás mikaand nə ndî yí, nəcé shwiy Krîst nyə á yə kwolós dí yí í á bá bæ nda sâ cùgé nə mfíí yí.

Shwiy mə Yésus-Krîst í lwó fəg mə Zembî

¹⁸ Mpugá ná lân shwiy Yésus nyə á yə kwolós dí yí wí sá íkás shú bəɔŋg búúd bwé ηgə jîmb wá; nji, í njúl ηkul mə Zembî shú shé bəɔŋg buud Zembî ηgə cug† wá. ¹⁹ Sá jəɔŋgá, Micilyá mí ηgə ci gwo ná: Mə bá céég búúd ɔ fúg fəg nyáŋ, mə sá ná mifeeshá búúd bwé ηgə faas myá mí bəg cwúɔgá.

²⁰ Ká muud fəg nyə é nyiŋgə lás ci ji? Yíguli məcɛɛ nyə é ci ji? Lás mikaand á mwôw mága nyə é ci ji? Ngaá ná Zembî mə sá ná buud ɔ shí ga fəg nyáŋ í bəg sá íkás í? ²¹ Jí nó, Zembî mə lwóya fəg nyé. Nji buud bwé mə ca balan nə fəg á buud nə bwé wámbálá Zembî nə ndéé, bwé akúmáyé. Zembî mə ka dúg ná á balan nə lân sá ηgə bwiŋg yí shú ná á cug búúd bwé ηgə *búgala wá; lân sá ηgə bwiŋg wəɔŋgá buud bwé ηgə ηwa wo nda sâ íkás. ²² Oyúɔn bwé jii dúg *máshimbá, Ogurêk bwé ηgə sɔ fəg; ²³ nji sá bəɔŋg sá ηgə cúndə *Krîst bwé á bwambələ kwolós dí yé. Cúndə wəɔŋg wúsə sâ málwiy shú *Oyúɔn, í njúl sá íkás shú Ogurêk. ²⁴ Nji, Krîst ji ηkul nə fəg mə Zembî shú búúd Zembî mə jəw wá, tɛm bæ Oyúɔn, tɛm

---

1:18 Rom 1.16; 2Kr 4.3 † **1:18** cug múúd: Í ká ná, Zembî mə yíl múúd mənyámá mə mísámúd, sá nó a cugəg cug á céel yí. **1:19** 3.18-20; Rom 1.22 **1:19** Iza 29.14; Zhb 12.13, 17; Iza 19.12-14; 44.25 **1:21** Rom 1.19-20 **1:22** Mat 12.38; Yuá 4.48; Mís 17.18, 32 **1:23** 2.14; Gal 3.1; 5.11 **1:24** 1.18; 2.5; Kol 2.3

bə Ogurêk. ²⁵ Nəcə kúl búúd bwá dág ná Zembî jisə kás yí, ikás yâ cínəŋg bísə nə fəg ntə búúd fəg nyáŋ, kúl búúd bwá dág ná Zembî mə bə nə iləm yí, iləm yâ cínəŋg í lal ŋkúl, ntə búúd ŋkul nyáŋ.

²⁶ Bwaanŋ, tédúgágá ná sá bí á də bə jaá Zembî nyə á jəw bí yí. Gwoonŋ jín í á bə, kú nə zhwog buud bwá mbíd fəg á shí ga, kú nə zhwog inkácid í búúd, kú nə zhwog buud bwá á byêl ófwámé búúd dí wá. ²⁷ Nji, Zembî nyə á yida féesh isá í ikás yâ shí ga shú ná a wá búúd ə fúg shwôn, a féesh isá í cúgé nə ŋkul shí ga dí yí shú ná a wá isá í álal-ŋkul shwôn.

²⁸ Zembî nyə á féesh isá í cúgé fwámé isá shí ga dí yí, isá búúd bwá mpyèny yí, isá bwá ádé kənd mísh yí. Nyə a féesh byo shú ná a sá ná byəŋg búúd bwá ŋgə dág ná fwámé isá yí í bəg ocwúdugá. ²⁹ Nyə a sá ntó shú ná muud kú ŋkəny nyúúl nyədí míshúd.

³⁰ Zembî wə nyə a sá ná bi bəg buud ə Kríst Yésus, Kríst músə bə fəg mə Zembî shú dúsú; nyə wə mə sá ná shé bəg otátəlí ə búúd mísh mə Zembî dí, nyə wə mə sá ná shé bəg minkəŋkə mi búúd, nyə wə a tɔ tən shú ná shé wúg mányámá mə *mísəməd. ³¹ Zembî nyə a sá ntó shú ná í bəg nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná. Jí cilyá nə: «Muud mə céél bəgəwa yé, bəgəwag nə sá Cwámba nyə a sá yí».

2

Pwôl nyə a shígé ŋgə lás nə fəg kaand

¹ Bwaanŋ, ja mə á zə nûŋ bídí mə á zə ŋgə cúndə *ndímba mə Zembî yí, mə a shígé zə ŋgə cúndə nə

1:25 2Kr 13.4   **1:26** Yuá 7.48   **1:27** Rom 12.16; Zhk 2.5; Luk 1.51-53; 6.20   **1:30** 2Kr 5.21   **1:31** Zhe 9.22-23; 2Kr 10.17; 11.30; 12.5; Ifz 2.9   **2:1** 1.17

mpúyá kaand búúd ɔ shí ga, ηkí ntâg fɛg nyán̄. ² Mə a shígé cɛel lás gúl sá shús nûñ bídí, mə a lás n̄jì sá í dúgyá nə Yésus-Krîst yí, Yésus-Krîst bwé á bwambulə kwolós dí yé. ³ Mə á bə ntâg nûñ bídí mə njúl nə iləm, nə ifwaas, mə ηgə lilya. ⁴ Njígúlá mə á dɛ jígúli bí yí, nə cúndə mə á dɛ cúndə yí, í á shígé dɛ bə nə iciyá yâ fɛg kaand í dɛ teeg búúd milâm yí. Nkɛñkɛ Shíshim wə nyə á dɛ balan nə ηkul nyé dɛ báasulə iciyá byâm. ⁵ Í á bə ntó shú nə búgə jín í bóg kú kə bɛ fúg á buud, í yídagú bɛ ηkúl mə Zembî.

Pwôl mə lwó fɛg mə Zembî

⁶ Tɛem bə ntó, kéel sá ηgə bwiing yí dúsə fɛg shú búúd bwé mə fifə cug krîsten dí wá. Njì í cúgə fúg á buud ɔ shí ga, kú bə fɛg micî myâ shí ga, micî jiya ící ján̄ í wál bá zə jimb myá. ⁷ Njì sá ηgə cúndə fɛg mə Zembî í á dɛ bə kú fwo búgúli, buud kú fwo mpu yí. Zembî nyə á bwey kwəməsa fɛg nyɔɔngú shí ga kú fwo tɛéd, nyə á kwəməsa nywo né a bá sá né sé ηwág gúmá. ⁸ Kú nə tɔɔ cî* ηgwûd nə ηgwûd á shí ga í á mpu fɛg nyɔɔngú. Bwé á mbəm mpu nywo, bwé á shígé nywá bwambulə Cwám̄ba á milwanə kwolós dî. ⁹ Bì mə dɛg sâ Zembî nyə a sá n̄i? Jí námə nda Mícilyá mí ηgə ci nó:
Sâ jús í á shígé bwele dɛg yí,
lwó kú bwele gwág yí,
sá í á shígé bwele wóós lâm mə múúd dí yí,
Zembî nyə á kwəməsa gwo

2:2 1.23; Gal 6.14   **2:3** Mis 18.9; 2Kr 10.1, 10   **2:4** 4.20; 1Te 1.5

2:5 1.18, 24   **2:7** Rom 5.2; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.26   **2:8** Luk

23.34   * **2:8** cî á shí ga: Iciyá íni í ηgə námə ci mən̄kul mə Sátan mə ηgə kun̄g shí ga dí má. Wo jì nə ηkul dɛg námə Yuá 12.31.   **2:9** Iza 52.15

shú búúd bwé ngé cœl nyə wá.

¹⁰ Sə bân wá Zembî nyə a sá ná sá mpúg sá jœngâ nœ ñkul á Shíshim yé wá. Jísə ntó, Shíshim í dœ sô ná í mpúg sá jêsh, tœm bæ ísâ í shwoó Zembî jí nœ ndî nyédí tédúgád yí. ¹¹ Nda sá buud, zé jí ná nœ ñkul mpu ísâ ñgwól múúd ñgé téduga yí? Ngaá ñji *shíshim mœ múúd wœngâ nyœméfwó? Jí námé mbií ñgwúd wœngâ nœ Zembî; muud cugé nœ ñkul mpu ísâ Zembî ñgé téduga yí, ñji Shíshim mœ Zembî wá í mpû. ¹² Sə bân, Shíshim sá á lóg yí í cugé shíshim á shí ga; sá á lóg Shíshim mœ Zembî, Zembî nyœméfwó nyə á nti sá wə shú ná sá mpúg ísâ á má yə sá mpáam nyé dí yí. ¹³ Sə ádé lás lósú ísâ byœngá nœ fæg kaand á shí ga. Iciyá í lósú bí sú, Shíshim mœ Zembî wá í dœ jí guli sá byo, sá ka dœ balan nœ iciyá í Shíshim dúlœ féég ísâ í Shíshim. ¹⁴ Nji, muud cugé nœ Shíshim mœ Zembî yé nyə ádé magulœ ísâ Shíshim mœ Zembî í dœ nti búúd yí; ísâ byœng bí sœ ísâ í íkás shú dé, a cugé nœ ñkul wámbulœ byo, nœcé bwé dœ wámbulœ byo nœ Shíshim. ¹⁵ Muud ñgé bœ Shíshim mœ Zembî yé, nywáá mœ dœ wámbulœ sá jêsh; ñji, muud kú wámbulœ nyə. ¹⁶ Cilyá wúsœ Kálaad Zembî dí ná: «Zé má fwó mpu tédúgá mœ Cwámba? Zé jí nœ ñkul cwíny nyə?» Ká, sá báá sá bí nœ tédúgá mœ *Krîst.

3

Okrîsten wâ Kòrênt bwé á bæ ná bwân ó ntombú búgád

¹ Bwaang, mœ mœ a shí gé bæ nœ ñkul mœ lás nœ bí nda má jí nœ ñkul lás nœ buud bwé ñgé bœ Shíshim

---

2:12 Rom 8.15   **2:13** 2.4; 12.10   **2:14** 1.18, 23; Yuá 3.5-12; 2Kr 3.14-18   **2:16** Iza 40.13; Rom 11.34   **3:1** Yuá 16.12

má Zembî wá ná. Mə á ngə yida lás nə bí nda mə ngə lás nə buud bwá ngə ná bɛ isâ yâ shí ga wá, mə á ngə nwa bí nda íkúkény cug krîsten dî. ² Mə á ngə yə bí mənyá má bəl, kú bə fwámé ídêw. Nəcə, bi a shígé bə nə nkul mə kwág fwámé ídêw. Wóós námá nə kíkídíga, bí cugé nə nkul kwag byo, ³ nəcə bí ngə ná bɛ isâ yâ shí ga. Ja bí ngə ná bə, ngwól mpii ngwól, bi ngə bə ozhuyá biméfwó nə biméfwó yí, ngaá ná bí ngə ná bɛ isâ yâ shí ga? Ngaá ná bí ngə kyey kuú njəond búúd bwá ngə bɛ iyéesh byáŋ wá? ⁴ Nəcə í ngə bə nûŋ ná, nyâŋ ná: «Mee ngə bɛ Pwól», nyâŋ ná: «Mee ngə bɛ Apolos.» Ja bí ngə sá ntó yí, ngaá bí ngə sá nda ozhizhe ɔ búúd?

⁵ Apolos ji ná jí? Mee Pwól mə ji jí? Ngaá osóol ɔ mäsáal Zembî nyə á nti shú ná bi búgúlag nyə wá. Sá á ngə sêy, muud yêsh ngə sá nda Zembî ngə yə nyə nkul ná a sáág ná. ⁶ Mee mə á bɛ mpəg, Apolos zə myeeg májúwó. Nji Zembî wá nyə a sá nə mpəg í kɔg. ⁷ Ntó, muud nyə ámə bɛ mpəg yé cugé tɔɔ sâ; nyɔɔŋg nyə ámə myeeg májúwó yé kú námá bə sâ; Zembî muud nyə ámə sá nə mpəg í kɔg wá jí sâ. ⁸ Muud mə bɛ yé, nə muud mə shwú májúwó yé bwá təl cé ngwúd. Zembî mə bá fáágulə múúd yêsh námá nda nyə á sêy ná. ⁹ Nəcə, sá ngə seengya ngə sá Zembî iséy byé. Bi búəsə fambá má Zembî, bi búəsə námá málwɔga mé.

Okrîsten bí nda njów

¹⁰ Mpaam má Zembî wá í á sá ná mə bəg nda muud málwɔga á ikəŋ. Ntó, mə á lím njów, bóól

3:2 Heb 5.12-13; 1Pr 2.2   **3:3** 1.10-11; Gal 5.19-20   **3:4** 1.12

3:6 Mis 18.4, 11, 24-28   **3:8** 4.5   **3:9** Mat 13.3-9; Ifz 2.20-21;

1Pr 2.4-6   **3:10** 1Kr 15.10

búúd bwé ηgə lwə límuga jəŋg dí gwôw. Nji, muud yêsh mə zə lwə cínəŋg yé kə káálúgə nə mbií á ηgə lwə yí. ¹¹ Muud cugé nə ηkul zə nyiŋgə lím gúl límuga íshús; límuga jí námə nji jəŋg í bwéy bæ ni, nji Yésus-Kríst. ¹² Í yidá bæ ná, bóól búúd bwé ηgə lwə límuga jəŋg dí nə or ηkí kwóógú bwé də lúlə *mwaanê nə ndí yí, ηkí ijimá í mákwóógú, bóólúgá lwə nə ilí, ηkí mimbwu, ηkí ntâg bíl íkáá, ¹³ nji, jwôw mə *Kríst* íí, sóólúgú múúd yêsh ηgə sá yí í bá nyîn ná ηgəŋ. Nəcə, í bá cə kuda dí jwôw dəŋgú, kuda í bá zə lwó ísəy í múúd yêsh, í mú nyîn ηkí jí fwámé ísəy. ¹⁴ Sóólúgú múúd nyə á sá lwələ dí yí í ká bá bæ kú jígə, muud wəŋgə bæ nə mpóógú. ¹⁵ Nyəŋg yé sóólúgú í bá shîn jígə yé, a bá shúb mpóógú; nji nyəmfwó mə bá faam nda muud mə faam kuda dí yé.

¹⁶ Bì ampúyé né bì búšə *Mpáánzə Zembî? Bì ampúyé né Shíshim mə Zembî í njul bídí? ¹⁷ Nkí muud mə céég Mpáánzə Zembî, Zembî mə bá námə céég nyə. Nəcə, Mpáánzə Zembî nyísə nji shú mə Zembî, bí wə búšə njów wəŋg.

¹⁸ Muud kú ηgə shüig nyúul. Nkí ηgwól múúd mə tédúgá na bídí ná a jí nə fəg, mbií fəg á cəg gaá, muud wəŋg yídag mpu ná fəg nyé nyísə ikás mísh mə Zembî dí, ja jəŋgú a mú bæ nə fwámé fəg. ¹⁹ Nəcə, sá búúd ə shí ga bwé dúg nə jísə sá fəg yí, Zembî mə dúg gwo né sá íkás. Jísə cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Zembî mə də sá ná buud ə fəg bwé bííləg mákəŋ máŋəd». ²⁰ Í nyiŋgə námə bæ cilyá

3:11 Iza 28.16; Mis 4.11-12   **3:13** Rom 2.6; 2Kr 5.10   * **3:13** Jwôw mə Kríst: Dúsə jwôw á bá zə sámb búúd ə shí ga mílósú yí.

3:15 Yûd 23   **3:16** 6.19; Rom 8.9, 11, 15; 2Kr 6.16; Gal 5.25; 1Pr 2.5   **3:18** 4.10   **3:19** Zhb 5.12-13; 1Kr 1.20   **3:20** Sôm 94.11

ná: «Cwámba mə mpú búúd ɔ fúg mitédúgá myáŋ, a mpú ná mísə ocwúd». ²¹ Nda jí ntó ná, muud kú bæeg ŋkêny nyúul nəcə bálə nə wónɔ́gə nə bóól búúd. Mpugá ná isâ byêsh bísə isâ bín. ²² Pwôl, Pwôl wún; Apolos, Apolos wún; Séfas, Séfas wún; tɔɔ shí ga, shí nyín; tɔɔ cug, tɔɔ shwiy, tɔɔ isâ yâ cug ga, tɔɔ byɔɔŋg yâ cug zág yí, byêsh bísə isâ bín. ²³ Bi bânɔ́ bí búsə buud ó Kríst, Kríst má Zembí.

4

Nji Yésus wá má bígás Pwôl

¹ Ntó, dúgúgá sə ná sə búsə osóol ɔ mäsáal ó *Kríst, ná Zembí nyə á yə sə mbag ná sə cúndág isâ í á dɔ bə shwoó dí, nyə á má sá ná sə mpúg yí. ² Nə ndeé, ja bwə má yə múúd mbag yí, sâ bwə dɔ bul jí dúg yí jí ná a sáág iséy byé mbií Mása mə jí yí. ³ Nda mə, tɔɔ bi má bigas mə, tɔɔ wúl nɔ́w mílású í bigas mə, sá jɔɔŋg í acíyé mə tɔɔ sâ. Məməfwó mə abígásé námá máməfwó. ⁴ Mə aŋgê nə mpu ná mə má sá gúl sâ májumâ. Nji, ntó cugé ná mə jí kú nə wôŋ. Nji, muud ŋgá bigas mə wə Cwámba. ⁵ Gwə wə jí ná, kúgá sámɔ́ múúd lású té fwála dɔɔŋg í afwóyé wóós yí. Kúgá sámɔ́ té Cwámba nyə afwóyé nyiŋgə zə yí. Nəcə nyə wə má bá zə sá ná isâ bí ishwoo yídúgúd yí í nyínúg ná ŋgáŋ, mitédúgá myâ milâm mí mpúyúg; nə ndeé, Zembí mú yə muud yêsh máshwúmb má jéllá nə nyə má.

⁶ Bwaŋg, mə má ŋgə ŋwa iyuug íni byêsh sá Apolos dí shú ná bi jígúg sâ kaaná í ŋgə cɔ́ yí, ná: «Muud nyə ajélláyé nə ntɔ́ sá jí cilyá yí.» Má cɛel cɔ́ ná,

shú dású sá Apolos íí, muud nyə ajáláyé nə bəgəwa nə ηgwól ntə ηgwólúgá. ⁷ Zé nyə á fwo jaaw wo ná wó ntə bóól búúd? Jáyé sá wó jí nə ndî ná bwé á shígé yə wo yí? Nkí sá jêsh wó jí nə ndî yí, bwé á yə wo, nəc é jí wó ká ηkêny nyúúl nə ndî nda bwé á shígé yə wo yí? ⁸ Bí ηgə táduga ná bi mú nə sá jêsh bí m é jíí yí, bi mú lwándúlá nə ibwádán í Zembî, bi mú nə ijwûga, sá bân kú nə ndî. Bi ɔ nywá ka bə nə ijwûga fwámé bə, sánôη bî bêsh sá bég nə byo. ⁹ Ká í yidá bə nda Zembî m é tâl sá bân *buud ɔ lwámá zhúgúlâ sám b á, nda buud cígúlá í m é bə ná bwé jəlá nə yə wá. Mésú m éntágula m é músé á zəgá-dúg, tɔɔ mísh m é búúd dí, tɔɔ mísh m é *wəéηgəles dí. ¹⁰ Sə mú nda mikás nəc é Kríst, bi bân ntág nda mífufúgú nəc é bálə búúd ɔ Kríst. Sə mú nda itag-bwool, bi bân nda minjukukúlú. Bi mú ηgə ηwa gúmá, sá bân ηgə bwəma nə mpyóη. ¹¹ Wós nə wəla ga, sá ηgə yə nə zha yə nə shwáásúlə minú, sá fúfə nə mikáándá. Sə ηgə bwəma nə bígə, sá ηgə cugə nda minjé-gwôw. ¹² Sə ηgə wáduga sêy nə məbwə məsú shú ná sá bég nə isâ. Muud nyə ámə lwîy sá yé, sá bwádan nə nyə; kúl bwé lwó sá cúwúlí yí, sá máánd mílám. ¹³ Buud bwé ámə ntáma sá jínə wá, sá ci bwo iciyá í cwéél bwo mílám yí. Wós nə kíkídíga, buud ɔ shí bwé ηgə ηwa sə nda isâ í kund, nda shíd məwúdə.

Pwól jí sósηgá

¹⁴ Mə anjé nə cilə bí isâ íni ná m é cəel wá bí shwôn. Mə ηgə yida sá ná bi mpúg kuú njɔond bí m é jəlá nə kyey yí, nəc é bi bú s ə mə bwān m é

4:7 Gal 6.3   **4:9** Rom 8.36; Heb 10.33   **4:10** 2Kr 11.23-29
4:10 3.18   **4:12** Luk 6.28; Mís 7.60; Rom 12.14 sêy: Mís 18.3
4:13 Mit 3.45

búl cœel wá. ¹⁵ Nacé, bí tœem bæ nœ buud mœwûm má otóóshin bwé ngé lwó bí cug krîsten, bí cugé nœ ncúlyá osóóngú, mœ muud má á zœ bí nœ Jɔɔ Kéél yé mœ wé jí sóóngú wán kwonj má Yésus-Krîst dî. ¹⁶ Nda jí ntó ná, oshwonj, ngægá nœ yagula mœ. ¹⁷ Gwé wá í sá ná mœ ntíg bí Timotê, mwân waam má búl cœel yé; a jí mœ abúgúlág cug krîsten dî. Nyœ wé nyœ é zœ sá ná bi bág kú wusa kuú njœond má ngé kyey cug krîsten dí yí. Kuú njœond wœngú wé má ngé júguli mádɔ má óbúgula mêsh kúl jêsh yí. ¹⁸ Bóólágá búúd bwé ngœ ñkêny mœnyúúl nda sá bwé cí ná mœ abúlé ná kwo zœ núñ bídí. ¹⁹ Nji, ñkí Cwámbe má magula, mœ wál bá zœ wóós bí núñ. Mœ é ka bá zœ mpu búúd bwé ngœ ñkêny mœnyúúl óni; mœ abúlé zœ mpu nji iciyá í lósú byán, mœ bá bul cœel mpu ñkí ñkul má Zembî nyísœ bwé dí ícugud. ²⁰ Nacé, Faan má Zembî í cugé sâ á lósú mpu, dúsœ sá ñkúl. ²¹ Bi má jii ná jí? Ye mœ zág núñ bídí nœ lwónj, ye mœ zág nœ cœelí nœ lám ná shee?

5

Okrîsten bwé ajáláyé nœ bæ nœ janğa

¹ Lâñ má bul shîn kyey kúl jêsh ná janğa í ngœ sîy núñ bídí. Ná dâñ janğa dúsœ ná, tœ ikúl í ampúyé fwámé Zembî yí í anğé nœ sá dwo. Bwé ngœ bwiing ná ngwól múúd a bídí sœngyá ngœ cugœ nœ mudá mœ sóóngú. ² Bí ngœ ná ñkêny mœnyúúl? Sóólágú wœngú kú yidá cey bí lámúd nda shwiy? Nğáá í jii ná í ceyug bí lámúd, bi yílúg muud wœngú bídí sœngyád? ³ Mœ

4:15 Gal 4.19   **4:16** 11.1; Flp 3.17; 1Te 1.6   **4:17** Timotê: 16.10; Mis 16.1; 2Kr 1.1   **4:19** ñkí Cwámbe má magula: Mis 18.21; Zhk 4.15   **4:20** 2.4; 15.24   **4:21** 2Kr 1.23; 13.10   **5:1** Lœv 18.8
5:2 6.12; 10.23   **5:3** Kol 2.5

jâm kóómb dî, tεem bæ ná mæ cugé nûη bídí, *shíshim wâm wí nûη; mæ má bwey sám̄b lésú wōηgû nda mæ jî nûη. Mæ má sám̄b ná muud má sá sóólúgú wōηg yé má jág sâ. ⁴ Ntó, ja bí é nyiηgæ σεηgya jíná má Cwám̄ba Yésus dí, shíshim wâm í é σεηgya næ bí, Cwám̄ba wúsú Yésus mæ bá lwóya ηkûl nyé. ⁵ Í jî ná bí bád̄ug *Sátan muud wōηgû mábwád, a ntám̄ag nyæ nyúúl ná ndéé, *jîm jé í mú bá *dúg cug jwōw má Cwám̄ba. ⁶ Bi ajéláyé ná næ ηkēny mányúul. Bi ampúyé ná búbaalé *lævur bíbíyá í d̄u sá ná mbulyá ηgug wêsh í bád̄ug í? ⁷ Yílúgá lævur† acwúlû shú ná bí bág mbulyá ηgug ágúgwáan. Næcé bí mú kú ná næ lævur. Bi mú ntó næcé bwé á shí bwey cígæ *Mwâ Ncwæm̄be á Páska íshé, mwâ ncwæm̄be wōηg wé *Kríst. ⁸ Ntó, shé kúgá ná sá *Páska wōηgû næ bów-bōw tédúgá næ gwól̄e lâm: lævur acwúlû wé ni. Shé yídágá sá nyæ kú næ sâ á shweelúg, næ lâm óbúbálé: buléd á kú næ lævur wé ni.

⁹ Mæ á cilæ bí ηgwól kálaad dí ná binón̄η buud ó jaηga bí kú d̄u kéya. ¹⁰ Mæ a shígé cεel ci ná bí bág kú ná bwele shísh kúná-kúnæ næ búúd o jaηga bēsh wâ shí ga, tō buud bēsh bí næ yéesh bálæ næ mæbii wá, tō buud o mándá, tō bōηg bēsh bwé ηgé yæ ozembî ó áyadúg gúmá wá. Mbô! Í ká bæ ntó, mpu ná bí má jálá næ wú shí gaád. ¹¹ Mæ á yida ci ná bí kú d̄u kéya næ buud bí ná: nyân̄η ηgé ci ná a jî mbúgula, a

---

5:5 1Tm 1.20   **5:6** Gal 5.9   * **5:6** Na jî kaaná nda wōηg sá má d̄u ci ná: «Shú ηgwūd má d̄u wá bóól bēsh ibwool» yí.   **5:7** MmN 12.1-15; 13.7; Yuá 1.29; 1Pr 1.19   † **5:7** lævur: Oyúden bwé á d̄u yíl lævur yēsh bwédí mínjów, bwé dæ Páska næ ηgug á kú næ lævur; ntó má ká ná bwé á d̄u gusa milâm myân̄η shú zólæ dæ Páska.   **5:9** Mat 18.17; 2Te 3.14   **5:11** 6.9-10; 2Te 3.6; Tit 3.10; 2Yn 10

ngó nyingə sá jaŋga; nyâŋ ngó ci ná a ji mbúgula, a njúl nyingə bæ nə yéesh bálə nə məbii; nyâŋ ná a ji mbúgula, a ngó nyingə yə ozembî ó áyadúg; nyâŋ ná a ji mbúgula, a dúgá nyεεg búúd; nyâŋ ná a ji mbúgula, a njúl nyingə bæ shwíge mǎlwæg; nyâŋ ná a ji mbúgula, a dúgá nyingə mánda búúd nə isâ byáŋ. Mimbíi mi búúd míni, bi kú seŋgya nə bwo, binón kú də səŋ idâw ŋgwúdud. ¹² Ye sá wá básé ná sá sámbug buud bwá cúgé *Dɔ dí wá milésú? Nǵaá ná buud wá Dɔ dí cwú wá bí má cígal milésú wá? ¹³ Buud bwá cúgé Dɔ dí wá, Zembî wá má bá sám bwo myáŋ milésú. Kagá yíl bów-bôw múúd bídí gwoonǵud.

6

Ishwáman yâ mpádúgá buud ó Zembî

¹ Nkí ŋgwól múúd á seŋgyá jín má bæ nə lésú nə ŋgwól, jí í mpú sá ná a lúgá kə nə lésú búúd ó Zembî dí, a bálé kə nə ndî ná ikúl ishús í kág sám b yí? ² Ye bi ampúyé ná buud ó Zembî bwá bá sám búúd ɔ shí milésú? Ká, ŋkí bi wá má bá sám búúd ɔ shí milésú, ye ilálésú yâ mpádúgá nyín wá í káád bí ŋkul yí? ³ Ye bi ampúyé ná sá má bá sám *wáéŋgəles milésú? Ká ŋkəməsa nə milésú myâ isâ í shí ga! ⁴ Nkí bi má ka bæ nə milésú myâ isâ í shí ga, ye buud *Dɔ lú óbúgula í dúg ná ozhizhe wá bwó wá bí má ká dúg ná bwá sámbug bí milésú myəəŋ wá? ⁵ Bi má jəlá nə gwág shwôn nə sá má ngó ci ga. Ye seŋgyá jín jí kú nə təə muud jí nə fəg yé, muud jí nə ŋkul lás lésú mpádúgá mwân bá *mínyəŋə yé? ⁶ Nə jí! Mwân bá mínyəŋə bwá ká tów míkəɔd dí? Bwá bálé ntág

ká tâw míkœod myœœng dí óhááden dí! ⁷ Mpugá ná dúlæ bæ næ ishewáman ntáni mpédúgá nyín, bi má bwey ku wá ni. Næcé jí bí búsó ηgwól kú jisœw ηgwól bé ólíngî yí? Næcé jí bí búsó kú bíd ná ηkí muud mæ déég bí isâ, a déégúg yí? ⁸ Nji, bi wé má yídá sá ólíngî, bi wé ηgá sha búúd isâ; omínyœhâ bún ntâg wé bí má sá mísóólúgú myœœng wá. ⁹ Ye bi ampúyé ná buud bwé sá ólíngî ntáni wá bwé ábúlé bæ næ kœw Faan má Zembî dí? Kúgá shiig mányúul: buud ó jaŋga, næ bœœng bwé ηgá yœ ozembî ó áyadúg gúmá wá, næ buud bwé sá mínœœmb wá, næ budûm bwé má ηwa mányúul nda budá wá, næ bœœng bwé sá íland næ bóól búdûm wá, ¹⁰ næ ijúwâl, næ buud bí næ yéesh bælæ næ mæbii wá, næ oshwége ó málwæg, næ bœœng bwé dœ nyœeg búúd wá, tœem bæ búúd œ mándá, bwé ábúlé bæ næ kœw Faan má Zembî dí. ¹¹ Ntó námé wé bóól búúd wâ gwoœng jín bwé á bæ yé. Nji, Shíshim má Zembî wúsú í á má gusa bî, sá ná bi bág minjêŋkê mi búúd, sá ná Zembî dúgúg bí ná otátáli œ búúd lúú má Cwámba Yésus dí.

Baagwæ nyúul shú má Zembî

¹² Bóól búúd bwé dœ ci ná: «Muud ji fali ná a saág sá jêsh á céel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí jí næ ηkul kwíind múúd. Bwé dœ ci ná: «Muud ji fali ná a saág sá jêsh á céel yí.» Jí ntó. Nji, mæ abúlé bíd ná ηkúmba sá í bíig mæ kwám. ¹³ Bóól námé ná: «Idêw bísæ shú mwœ, mwœ shú ídêw. Næ mwœ næ idêw, Zembî mæ bá shínal byêsh.» Jí ntó. Nji, nyúul í cúgé shú jaŋga, nyísæ nyúul mæ Cwámba, Cwámba

jisə Cwám̄ba shú nyúul. ¹⁴ Mpugá ná Zembî nyə a gwûm̄shi Cwám̄ba yé, a bá nám̄é gwûm̄shi sá nə ñkul nyé. ¹⁵ Ye bi ampúyé ná m̄nyúul m̄n m̄sə ikál í nyúul m̄ó *Kríst? Mə ñwág kál nyúul m̄ó Kríst mə sá gwo kál nyúul m̄ó múdá jaŋga? Mbô! Í ajáláyé nə bə ntó! ¹⁶ Ye bi ampúyé ná muud mə ká seɛŋgya nə mudá jaŋga yé nyə é bə nyúul ñgwúd nə mudá wɔɔŋgâ? Jísə mpu bə cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Bêsh obá bwá é bə nyúul ñgwúdâ.» ¹⁷ Nji, muud mə ká f̄la ísâ nə Cwám̄ba yé, nyó é bə *shíshim ñgwúd nə Cwám̄ba.

¹⁸ Fúndágá jaŋga. Wúl *sóm wêsh múúd mə sá yí í ádé bə nyə nyúúlúd. Nji, muud mə sá jaŋga yé m̄ó d̄ ntáma nyúul nyé nyám̄éfwó. ¹⁹ Ye bi ampúyé ná m̄nyúul m̄n m̄sə Mpáanzé m̄ó Nk̄ɛŋk̄é Shíshim Zembî nyə á yə bí yí? Nk̄ɛŋk̄é Shíshim wɔɔŋg wúsá bídí m̄nyúúlúd. Bi aŋgê ná nə jwú nə bim̄éfwó. ²⁰ Mpugá ná Zembî nyə a wá lal-lal tâŋ shú ná bi wúg m̄kwám̄úd; bi m̄ó jəlá nə ka yə Zembî gúm̄é nə m̄nyúul m̄n.

7

Sá í dúgyá nə bâ yí

¹ Shú ísâ bí á cilə mə yí, í nywa ná mudúm jíg kú kún̄ya nə mudá. ² Nji, í bul jəla ná mudúm yêsh bég nə yé múdá, mudá yêsh nə yé ñgwûm, buud bwá sásúlóg jaŋga. ³ Mudûm nyə ajáláyé nə kaamb̄lə múdá nə nyúul nyé; mudá nám̄é ntó. ⁴ Mudá cugé

6:14 15.15, 20; Rom 6.4; 8.11; 2Kr 4.14   **6:15** 12.27   **6:16** Mat 2.24; Mat 19.5; Ifz 5.31   **6:17** Yuá 17.21-23; Rom 8.9-11; 2Kr 3.17-18; Gal 2.20   **6:19** 3.16   **6:20** 7.23; Rom 13.14; 1Pr 1.18-19
7:2 1Te 4.3-4   **7:3** Ifz 5.21-29

nə ηkul balan nə nyúúl nyé nda á céel ná, ηgwûm yé wá jí nə nywo. Námé mbií ηgwúdú, ηgwûm cugé nə ηkul balan nə nyúúl nyé nda á céel ná, mudá yé wá jí nə nywo. ⁵ Ngwól kú ban ηgwól; ka nji nó bi má bæ cún ná bi má béégyá ηkúmba fwála shú nó bi má kænd mílâm májəgula dí. Fwála dɔɔŋg ká námé shîn, bi ó nyingə fɔla; nəcé bí a bá bæ kú mpu máánd mílâm nó ndéé *Sátan mú bwówulə bî. ⁶ Na, mə ayímbúliyé bî; mə cwíny bí cwínyúg. ⁷ Mpúlə dág dí, má jii ná buud bəsh bwá jig nda mə. Nji, muud yəsh ji nə jé sâ Zembî nyə á yə nyə yí; nyíga nə jíga, nyímí nə jíímí.

⁸ Má ηgə ci nə miŋgwam mi búđûm nə mikúsá mí búdá ná, í nywa ná bwá jig nda má njúl ná, kú béya. ⁹ Nji, í ká bæ nó bwá ampúyé máánd mílâm, bwá béyág; nəcé í yida bul jəla nó muud béyág, ntɔ nó a júgugí nə yéesh.

¹⁰ Shú bəɔŋg bí mímbéyá wá, mə tál mpəndí; kú ntəg bæ mə, Cwámba wá mə tál mpəndí ná, ci mudá kú béégya nə ηgwúm yé. ¹¹ Múdá ká ntəg béégya nə ηgwúm yé, a jig kú ná kə báád; ka nji nó a kó sá ηkwambulə nə ηgwúm yé. Ci mudúm kú yíl múdá bâ.

¹² Shú bóólúgá bəŋ, Cwámba dí mə cî, mə wə ηgə ci ja niíd ná, ηkí mbúgula Zembî ji nə mudá *hááden, múdá mə ká céel ná bá bwá baagulə bâ, a kú bæeg yíl múdá wəɔŋg. ¹³ Nkí mudá wá jí mbúgula, ηgwúm nyə hááden, ηgwúm mə ká céel nó bá mudá bwá baagulə bâ, mudá kú bæeg gwú bâ dɔɔŋg. ¹⁴ Nəcé, mudúm jí hááden yé nyə é bæ kúnə-kúnə nə Zembî

7:7 Mat 19.11-12; 1Kr 12.11
19.9

7:9 1Tm 5.14

7:10 Mat 5.32;

7:14 Rom 11.16

nacé mudá yé, mudá jí hááden yé nyə é bə kúnə-kúnə nə Zembî nacé ηgwúm yé. Í mbâm bə kú bə ntó, mpu ná bwân bán bwá é bə shwóg-shwóg nə Zembî; nji, búsə kúnə-kúnə nə nyə. ¹⁵ Nji, ηkí nyəηg jí hááden yé má cɛel béégya nə ηgwól, a jee béégya nə nyə; í cúgé mbúgula yímbúlí ná a jíg nə bâ dɔηg. Zembî nyə a jôw bí shú ná bí jíg ná shɛɛ. ¹⁶ Ntâg námá ná, wɛɛ mudá jí mbúgula yé, ye wo mpú ηkí wo e bá sá ná ηgwúm woó dúgúg cug? Nkí ntâg ná wɛɛ mudúm jí mbúgula yé, ye wo mpú ηkí wo e bá sá ná mudá woó dúgúg cug?

Zembî nyə á ηgə tâl buud icé icé

¹⁷ Sá ηgwúd jí ná, muud yêsh tówúg cé Zembî nyə a tâl nyə yíid, cé nyə á bə a tál ja Zembî nyə a jôw nyə yí. Cɛɛ má ηgə yə mádɔ má óbúgula mêsh yí, dwó óni. ¹⁸ Nkí Zembî nyə a jôw ηgwól múúd a njúl síya ábiwáág í*, muud wɔηgâ jíg nə ábiwáág yé. Nkí Zembî nyə a jôw muud a kú bə síya ábiwáág íí, muud wɔηgâ kú síya ábiwáág. ¹⁹ Síyálə ábiwáág cúgé tɔɔ sâ, bələ kú síya ábiwáág kú námá bə tɔɔ sâ. Sá jí nə mfíí yí jísə nji bɛɛlə mámpəndí má Zembî. ²⁰ Muud yêsh tówúg cé nyə á bə a tál ja Zembî nyə a jôw nyə yí. ²¹ Nkí Zembî nyə a jôw wo, wo njúl lwaá, kú wá fimâl lámúd nə jiya lwaá gwô. Nji, wó ká dúg zhíí ná wo bég fulí, wo bɛ zhíí nyəηg. ²² Nacé ná, lwaá Cwámba má jôw yí í músə fulí, í dúgyá nə Cwámba. Ntó námá, nyəηg *Kríst má jôw a njúl fulí yé músə lwaá má Kríst. ²³ Mpugá ná Zembî nyə a

7:15 jíg ná shɛɛ: 14.33; Rom 12.18; 14.19; 2Kr 13.11; Kol 3.15; Heb 12.14 **7:16** 1Pr 3.1 **7:18** Gal 5.1 * **7:18** Muud jí síya ábiwáág yé: na ji mwá Yúden. **7:19** Rom 2.25-29; Gal 5.6 **7:22** Ifz 6.6; Flm 16; 1Pr 2.16 **7:23** 6.20

wá lal-lal tâḥ shú ná bi wúg míkwmád. Kúgá sá ná bi nyíngəg bæ məlwaá mə múúd†. ²⁴ Bwaang, mə nyíngə ná námə ci ná muud yēsh bwénúg míš mə Zembî dí cé nyə á bæ a tál ja Zembî nyə a jôw nyə yí.

²⁵ Shú bəəng búsə ná óncwíyê wá, sâ mə zə ci ga í cúgə ná Cwámba nyə a tál mpándí; mə cwíny bí tâḥ nda muud bí bí nə ḥkul je shwu nyúul nə ndî yé nəcə Cwámba nyə a gwág mə ḥkúḥkwóḥúla. ²⁶ Mee ḥgə téduga ntúga: ja sá mə dúg mícúḥ myâ wəla ga yí, mə tédúgá ná í bul jəla ná buud bwə jíg minḡwam.

²⁷ Nji tēem bæ ntó, ḥkí wo mə bá múdá, wo kú bæeg sḡ ná wo gwú bâ. Ḥkí wo afwóyē bá múdá, wo kú bæeg sḡ ná wo bâ. ²⁸ Nji, ḥkí wo bá múdá, wo asáyé *sám; ncwíyê sás mə ká kə báád íí, nyə asáyé sám. Nji, buud bwə béya wá bwə é bul dúg mínjugú cug gaád; mə ḥgə lás ntúni shú ná mə sá ná bi sásúlóg minjugú myəəng.

²⁹ Bwaang, mə ḥgə ci náaa, fwála í mú kúkál. Ná ndéé, tééd wəla ga di, buud bí nə budá wá bwə cúgəg nda bwə cúgə mímbéyá; ³⁰ bəəng bwə ḥgə jii wá, bwə cúgəg nda bwə aḥgê nə jii; bəəng bí nə məshusug wá, bwə cugə nda bwə cúgə nə məshusug; bəəng bwə ḥgə kusə wá bwə cugə nda isâ bwə ḥgə kusə yí í cúgə isâ byáḥ†. ³¹ Buud bwə ḥgə də shí wá bwə cúgəg nda bwə aḥgê nə də shí. Mə lás nə bí lású ni wēsh nəcə shí shé bí nə ndî múús ga í bá cḡ.

³² Mə cēel ná bi bóg kú nə sâ í kánd bí milâm gwów

† **7:23** Kúgá nyíngə bíd nə məfug mə búud mə ḥgəg nə jwú nə bí.

7:25 1Tm 1.12-14   **7:26** Zhe 16.1-4; Mís 14.22; 1Te 1.6; 3.3-4

7:28 Luk 21.23   **7:29** Rom 13.11-13; 1Pr 4.7; Flp 4.5   † **7:30**

Muud nyə ajéláyé nə bíd ná gúl sâ í tówúg shwóg nyódí cugad.   **7:31**
1Yn 2.17

yí. Muud cúgé mbéyá yé má dɔ kænd lâm ísâ í dúgyá nɔ Cwám̄ba yííd, a dɔ sɔ nɔ Cwám̄ba gwágúg nyə nywa. ³³ Nji, nyɔɔŋg jí mbéyá yé má a dɔ sɔ nɔ mudá yé gwágúg nyə nywa, a dɔ kænd lâm ísâ í shíd, ³⁴ lâm í mú dɔ bə nyə kɔw. Ntó námó wó jí nɔ mudá yé. Mudá cúgé báád yé, tɔɔ nyɔɔŋg jí ná nɔwíyê yé má dɔ kænd lâm ísâ í dúgyá nɔ Cwám̄ba yííd, shú ná nyāŋ bág yé mɔ Cwám̄ba ncindî nɔ ncindî. Mudá jí báád yé nyɛ má dɔ sɔ nɔ ŋgwúm yé gwágúg nyə nywa, a dɔ kænd lâm ísâ í shíd. ³⁵ Mə aŋgê nɔ lás ntáni ná mɔ cɛɛl kɔl bí búíd. Í yidá bə shú mánywa mún. Mə ŋgə jí nɔ bí sáág sâ í búl jəla yí, nɔ bí bág buud ɔ Cwám̄ba ncindî nɔ ncindî, kú bə kɔw.

³⁶ Ŋkí nɔwómá má bul bə nɔ yéesh nɔ land jé, ná ndéé a mú cɛɛl ná bwó béyág nɔcé a tédúgá ná nyə e jág sá sás dɔɔŋgú ŋkí a bó kú ná bá nyə, ŋkí a dúg ná bwó jəlá nɔ béya, bwó béyág nda á ŋgə jí nɔ; nyə asáyé sém. ³⁷ Nji, ŋkí nɔwómá í ŋwa cígúlá nyédí lámúd sâ nda cíndal nyə, ŋkí a jí nɔ ŋkul mpu máánd lâm bii yéesh jé, á ká ŋwa cígúlá ná bá land jé bwó ányingəyé ná béya, a mpú sâ. ³⁸ Ntó jí nɔ muud mɔ bá land jé yé mɔ mpú sâ, nyɔɔŋg mɔ bó kú bá yé má bul mpu sâ. §

³⁹ Mudá jí cɛɛlá nɔ ŋgwúm yé té wêsh ŋgwúm ŋgə

7:33 Luk 14.20   § **7:38** (tééd 36 kə wóós 38) Impánzó íni, bóól bwó ŋgə cɛɛl ná í jəlá nɔ bə ntúga: 36 «Ŋkí muud mɔ dúg ná a jág sá nɔ baagúlə sás dé nɔwíyê wəla lɔ bə cɔ a kú kænd nyə báád í, ŋkí a dúg ná í jəlá nɔ a kəndug nyə báád í, a sáág sâ á jí yí; nyə asáyé sém, bə í síyúg. 37 Nji, muud mɔ ŋwá cígúlá lámúd, kú nɔ sâ í ŋgə cíndal nyə, á ŋgə mpu jwú nɔ tédúgá yé yé, ŋkí á ŋwa cígúlá nyéméfwó dí lámúd ná a baagulé sás dé nɔwíyê, a má mpu sâ. 38 Ntó má lwó nɔ muud mɔ kənd sás dé báád yé, a mpú sâ; nyɔɔŋg mɔ bó kú kænd yé, á bul mpu sâ.»   **7:39** Rom 7.2-3

ná cugə yí. Ngwúm mə ká yə, mudá kú ná bə cəɣlá, a mú jee bá muud yêsh á céél bá yé; nji í jii ná muud wəɔŋg bəg muud mə Cwám̄ba. ⁴⁰ Nji, í bul jəla ná a jíg kú ná kə báád. Mee mām məcwūŋ wə mən̄i, mə tédúgá ná mə ji námə nə Shíshim mə Zembî.

8

Sâ í dúgyá nə ocúdu ó mátúnuga

¹ Bóól ózembî bí ó áyadúg. Bóól búúd bwə ŋgə cígə ocúdu ŋgə sá ivugali í ózembî bəɔŋgú *mátúnuga. Shú sá í dúgyá nə ocúdu ó mátúnuga bəɔŋgú yí, shé mə mpú ná: «Sá bēsh bí nə mpúyá.» Nji, mpúyá wəɔŋg í d̄ə sá ná muud ŋkényúg nyúul, í njúl ná cēlí í d̄ə sá ná gwoonŋ í lálug búgád. ² Múúd mə ká téduga ná a mpú gúl sâ, muud wəɔŋgú nyə afwóyé mpu sâ jí ná fwámé mpúyá yí. ³ Nji, muud mə céél Zembî yé, Zembî mə mpú nyə.

⁴ Ná ndeé, shú dálə ocúdu ó mátúnuga mə ívugali í ózembî ó áyadúg hí, sə mə mpu ná ivugali byəɔŋgú í cúgə təə sâ shí gaád, ŋgwól zembî cugé, nji fwámé Zembî ŋgwûd nə ŋgwûd. ⁵ Bóól búúd bwə ŋgə téduga ná ncúlyá ozembî nə ncúlyá micwám̄ba myâŋ mísə. Nji, bíl ísâ búúd bwə ŋgə dúg ná ozembî yí í t̄em bə jon dí, ŋkí ntâg shí ga dí, ⁶ shú shé bāŋ, Zembî jí ŋgwûd nji Zembî Sósóŋgú. Isâ byêsh í zhu nyédí, shé ŋgə cugə shú dé. Cwám̄ba jí námə ŋgwûd, nji Yésus-Krîst; isâ byêsh bísə nəcé nyə, sə búsə námə nəcé nyə.

8:1 Mis 15.29; Rom 12.16 cēlí: 13.1-7; 14.1; 16.14; Yuá 13.34; Rom 15.1-2; 2Kr 8.7-8, 24; Gal 6.10; Ifz 5.2   **8:1** Rom 14.1–15.6   **8:3** 13.12; Gal 4.9   **8:4** 10.19-20; Mbá 4.35, 39; 6.4-5; Gal 4.8-9   **8:6** 12.5-6; Yuá 1.3-4; Ifz 4.5-6; Kol 1.16

⁷ Nji, buud bêsh dí bí nə mpúyá ni. Bóól bwé á má janawo nə yélə ózembî ó áyadúg gúmá, ná ndeé, wóós nə kidíga, ja bāŋ bwé dá cúdú mətúnuga má ózembî ó áyadúg yí, bwé é ŋə də bwé ŋə táduga ná cúdú éga ji cúdú mətúnuga shú zembî áyadúg. Sâ jəŋg í mú sá bwo fəŋ lám dî, nəcé í bələ ná ŋkí tag. ⁸ Í njúl ná sâ má dē dí jí nə ŋkul sá ná sá shishíg Zembî kúná-kúnə. Ŋkí sé má bə kú də, sâ kú jímb sé mísh má Zembî dî; ŋkí sé má dē, sâ kú námá kwíduli sâ. ⁹ Nji bi ó bey ná sâ bí bí fulí ná bi sáág yí í yídag bə óbúgula ó átutagú kwóógú lú mábəəgú. ¹⁰ Nəcé, wo muud jí nə mpúyá yé, ŋkí bwé dúg wo, wo ŋgə də mpáánzə zembî áyadúg dî, ŋgaá ná sá jəŋg í é sá ná muud jí ná nə lám ŋkí tag yé ŋwág ŋkul, a kə də ócúdú bwé ámə cígə yə ózembî gúmá wá? ¹¹ Ja jəŋgú, mpúyá wô í má sá ná ŋgwól *mínyəŋhə woó jí nə lám ŋkí tag yé jímbúg, í njúl ná Yésus nyə á yə námá shú déd. ¹² Ŋkí bi mə sām ntó nə omínyəŋhə bán, bəwuli bwo lám í kú fwo lal íí, bi má sām nə Yésus-Krîst. ¹³ Gwé wə jí ná, ŋkí gúl sá má dá í é búlal ŋgwól mínyəŋhə waamá bíd íí, mə kú ná bá bwelə də cúdú, shú ná mə bəg kú búlal mínyəŋhə waamá bíd.

9

Pwôl cugé nə milúndâl

¹ Ye mə cugé fulí? Mə cugé *múúd lwámá mə Yésus íí? Ŋgaá mə a shí dúg Cwámba wúsú Yésus? Ye bí cugé ísəy má má sá shú má Cwámba yí? ² Ŋkí bóólúgá búúd bwé dúg ná mə cugé múúd lwámá, bi kú bə, má

8:7 10.23-33   **8:8** Rom 14.13, 15, 17, 21; Gal 5.13   **9:1** 4.9, 15; 15.8-10; 2Kr 2.14-17; 3.1-3; 5.18-20; 10.7-8, 13; 11.5, 13; 12.11-13; Gal 1.1

ji muud lwámá mæ Yésus shú dán. Næcé bi búsæ yuug í ñgá lwó ísèy má ñgá sêy tâñ nda muud lwámá mæ Cwámaba yí.

³ Shú búúd bwé ñgá bæ næ mæshwán næ mæ wá, sá má jí næ ñkul bæsa næ bwo yí jí ná: ⁴ Ngaá sá bí næ zhií ná sá ñwág idâw næ mæñgul bídí? ⁵ Ye sá bân wé búsá ci muud kú jaand næ mudá yé? Ngaá ná bóól búud ò lwámá bwé ñgá sá ntó, tæw ómínyòñú ó Cwámaba, tæw Séfas? ⁶ Nkí ntâg ná, ye sá bân Barnábas wé sá cùgé næ zhií ná sá jíg kú sêy? ⁷ Zé nyæ a má bwele sêy sèy ízimbi a ñgá jána næ nyæmfwó yé? Zé nyæ a má bwele bæ fambá ná ndeé a kú dæ mpúmá a cínòñg yé? Nkí ntâg ná zé nyæ a má bwele wíil íntený ná ndeé a kú balan næ mænyáñ má íntený byòñg yé? ⁸ Ye iyuug má ñgá ñwa bí íni búsæ ñji ijâm næ ijag yâ buud? Ngaá ná búsæ námá cilyá mácéçç Moyíz nyæ á cilæ mád? ⁹ Jí mpu bæ cilyá mácéçç má Moyíz dí ná: «Wo kú fad ntený mpu ja í ñgá nyaal mpumá ñgólæ lwáál nywo yí.» Ye inteny wé Zembî ñgá bul téduga yí? ¹⁰ Ye nyæ añgê næ lás ntó shú dúsú? Haaw! Shú dúsú wé cilyá ga í á cilya yí. Í jii ná muud ñgá waad mændalú yé ñgág næ waad a ñgá bwánd næ búgá ná nyæ é bæ næ mfií; nyòñg ñgá nyífa mpumá ñgólæ lwáál yé ñgág nyífa a ñgá bwánd næ búgá ná nyæ é bæ næ kow. ¹¹ Sá á bæ bì mpæg í kwíind bí cug á Shíshim dí yí; ntó ná, sá má ká mwáágulæ mpúmá í kwíind sá cug á shí ga dí yí, bôw ntó aá? ¹² Nkí bóól búúd bí næ zhií ná bwé ñwág mbií mænywa mæñg bídí, sá bân má ban ka bul bæ næ zhií nyòñgú næcé ji? Nji, sá á shígé balan

---

9:4 Luk 10.7-8; Mat 10.10   **9:6** Barnábas: Mis 4.36; 11.22-26 sêy: Mis 18.3   **9:9** Mbá 25.4; 1Kr 10.11; 1Tm 5.18   **9:11** 9.4; Rom 15.27; Gal 6.6   **9:12** Mis 20.34-35; 2Kr 11.9

nə zhií nyɔɔŋgú; sá ŋgə yida jísəw sá jêsh shú nə sá kú ntáɣulə nə Jɔjɔ Kéel mə *Kri̯st í bág kú bwiinɣya.

¹³ Buud bwə du sɛy ísɛy í Zembî Mpáánzə wá, Mpáánzə wə í du námə wíil bwo; bɔɔŋg bwə du kənd Zembî *mátúnuga *alatâr dí wá bwə du ŋwa dán kəw lú idəw alatâr dí. Ngaá bi mə mpú ntó?

¹⁴ Mbií ŋgwúd wɔɔŋg námə, Cwám̄ba nyə a wá cɛɛ nə buud bwə jáaw Jɔjɔ Kéel wá bwə jəlá nə cugə nə isɛy byɔɔŋg. ¹⁵ Nji mɛɛ mə a shígé balan nə məzhií mɔɔŋg; mə aŋgê námə nə cilə ntúga nə mə lúndal ísâ byɔɔŋg. Má yidá bul cɛel nə mə yág, ntɔ nə mə sáág milúndâl. Jâm sâ gúmə wə cí, muud cugé nə ŋkul yíl mə gwo.

¹⁶ Mɛɛ jâm kóómb di, ja mə ŋgə jaaw Jɔjɔ Kéel yí, mə cugé nə ŋkul ci nə mə ŋgə sa gúl sâ, nəcé jísə mə sâ cínúlá Zembî ŋgə cínal mə yí. Məntáɣula nə mə ŋkí mə bə kú jaaw Jɔjɔ Kéel. ¹⁷ Í á mbəm bə nə mə a té nə lâm wâm nə mə zə jaaw Jɔjɔ Kéel, mə bə nə zhií nə mə jíg myána. Ká, mə ŋgə sá isɛy byɔɔŋg cínúlád, jísə mbag Zembî nyə á keel mə məbwəd yí.

¹⁸ Nə ndéé, myáyé myána mə ŋgə ŋwa cínɔŋg myá? Myána myâm wə mə jááwúg buud Jɔjɔ Kéel ashwâ, mə ŋgə cúndə kú lúndal ísâ mə jí nə zhií nə mə ŋwág Jɔjɔ Kéel dí yí.

¹⁹ Haaw! Mə ji falí, kú bə lwaá mə múúd. Nji, tɛɛm bə ntó, mə a mə sá məmɛfwó lwaá á buud bəsh shú nə mə bág nə fwála mə sá nə bímbí lú búúd dɛsh dí nə ŋkul gwág mə yí í búgúlág Yésus. ²⁰ Ja sánŋh *Oyúden búsé yí, mə cugə námə nda Oyúden shú nə mə sá nə bwə kəndug milâm wə Yésus. Ja sánŋh buud bwə ŋgə

9:13 Ilj 18.8-19   **9:14** 9.4   **9:15** Mis 18.3   **9:16** Zhe 20.9

9:17 4.1   **9:19** 10.23-24, 32-33; Rom 15.1   **9:19** Mat 20.26-27

9:20 Mis 16.3; 21.20-26

bɛ mæcɛɛ má Moyîz wá sá básá yí, mæ bɛ námá mæcɛɛ mæwɛgá nda bwo, í njúl ná í cugé mæ cínđúlá ná mæ bɛg mwo. Má bɛ mwo nji shú ná mæ sá ná buud bwá ηgá bɛ mæcɛɛ wá bwá kándug milâm wá Yésus. ²¹ Ja sánôη buud bwá ádé bísh mæcɛɛ mæwɛg wá sá básá yí, mæ cugə nda bwo, námá nda mæ aηgê nə bísh mæcɛɛ mæwɛg, í njúl ná mæ ηgə bɛ Cɛɛ má Zembî, Krîst ji Cɛɛ dâm. Mæ cugə nda mæ aηgê nə bísh mæcɛɛ nji shú ná mæ sá ná buud bwá ádé bísh mæcɛɛ wá bwá kándug milâm wá Yésus. ²² Ja sánónη buud bí nə búgá átutagú wá sá básá yí, mæ cugə nda bwo shú ná mæ sá ná bwá kándug milâm wá Yésus. Mæ a má bæ sá jêsh shú búud bêsh shú ná mázhií mêsh dí, mæ cúgug búbaalé búúd. ²³ Mæ ηgə sá isâ íni byêsh nəcé Jɔjɔ Kéel, shú ná mæ bág nə kəw mánywa Jɔjɔ Kéel í ηgá kaag mád.

²⁴ Bi ampúyé ná í dɛ bæ mbaadé ígwiimbí dí ná, buud ηkí bulya ju íkúlé ná ndéé muud ηgwúd ηwa mpóógú? Jugá kúlé mbií wí ná bi ηwág mpóógú yí. ²⁵ Ogwiimbe ó ígwiimbí bêsh bwá dɛ ci isâ ηkí bulya shú ná bwá ηwág *tûm gúmá. Í njúl ná tûm gúmá bwá dɛ ηwa yí í dɛ yéel. Sə bânη wúsú tûm gúmá í ábúlé yéel. ²⁶ Kúlé mé ηgá ju yí, mæ aηgê nə ju nda muud nyá aηgê nə mpu kúl á ηgá kə yé; ja má ηgá wusə ikúda yí, mæ aηgê nə wusə ikúda ntó ηgúlád. ²⁷ Mæ ηgə yida jugushi nyúúl nyâm, ηgə nywaad nywo sá mé céel yí, shú ná í kú bá bæ ná, mæ shîn cúnda Jɔjɔ Kéel bóól búúd gwág ná ndéé, mæ nyiηgə shúb mpóógú.

9:21 Gal 2.3-4   **9:22** Rom 1.13; 2Kr 5.11; 11.29   **9:24** Flp 3.12-14; 2Tm 2.4-6; 4.7-8; Zhk 1.12; 1Pr 5.4; Mbú 2.10
9:27 Rom 8.13; 13.14

10

Shé ó bɛy sâ í á sîy nə buud ə Izɛrəyɛlyí

¹ Ntó, ye bwaanɔ, mə acéélé ná bɪ bág kú mpu ísâ í á sîy nə odá yí; ɲkúdú í á baagulə bêsh, bêsh bwó á ntɔ mâɲ mə atítîí nə məkuú. ² Ntó jɪ ná bêsh bwó á duwan ɲkúdúd, duwan máɲ dí tâɲ *ompwíín ó Moyîz. ³ Bêsh bwó á dɛ də idâw impwúd Shíshim mə Zembî í á dɛ nti bwo yí. ⁴ Bêsh bwó á ɲgul məjúwó məmpwúd Shíshim mə Zembî í á nti bwo má, məjúwó mə á ɲgə wú kwóógú má. Kwóógú dɔɔɲg í á bə fwámé kwóógú wá í á ɲgə lúgal bwo cí, í á bə *Krîst. ⁵ Njɪ, tɛɛm bə ntó, bóól ncúlyá buud wâ gwoonɔ jánɲ, Zembî nyə a shígé gwág bwo nywa. Gwó wá nyə á jaɲgulə bwo, a mpáɲgulə mímbimbə myáɲ shí a shwéeshád yí. ⁶ Isâ íni í á bə nə bwo ntó shú ná í bég shé məcwûɲ, shé kú dɛ wímb sálə ísâ í abúbôw nda bwo. ⁷ Kúgá yə ózembî ó áyadúg gúmá nda bóólúgá wâ gwoonɔ jánɲ bwó á sá ná. Sâ jɔɔɲg jɪ cilyá ná: «Kúl búúd í á jɪ shí də, ɲgul; bwó mú tôw, zhwiimba.» ⁸ Shé kúgá sá jaɲga nda bóólúgá wâ gwoonɔ jánɲ bwó á sá ná. Sálə bwó á sá jaɲga yí, bwó á yə jwôw ɲgwúdu buud otóóshin məwúm məbá nə ólól. ⁹ Shé kúgá shweenzh Krîst nda bóólúgá wâ gwoonɔ jánɲ bwó á sá ná. Bwó á shweenzh nyə, onywâ bwó mú jaɲgulə bwo. ¹⁰ Shé kúgá námé dɛ cwaduga nda bóólúgá wâ gwoonɔ jánɲ bwó á cwaduga ná; bân, *éɲgəles á shwiy nyə á zə

10:1 MmN 13.21; 14.21-29   **10:3** MmN 16.13-35; Mbá 8.3; Sôm 78.24-25   **10:4** MmN 17.6; Ilɲ 20.11; Sôm 78.15   **10:5** Ilɲ 14.29-30; Sôm 78.31; Heb 3.17; Yúd 5   **10:6** Ilɲ 11.4, 34; Sôm 106.14
10:8 Ilɲ 25.1-9   **10:9** Ilɲ 21.5-6   **10:10** Ilɲ 14.2, 36; 16.41-49; Sôm 106.25-27; Heb 3.17-18

janɣulə bwo. ¹¹ Bwaanɣ, isâ íni í á bə nə bwo ntáni shú ná í bóg shé mæcwûŋ. Í á cilya shú ná shé buud shé ŋgə cugə mwôw mâ mæzhúgúlâ dí wá, shé mpúg nda shé má jálá nə ŋgə cugə ná. ¹² Ná ndeé, muud ŋgə tádúgá ná məbwəbúlán má cúgə nə ŋkul sá nyə sâ yé, kó bey ná a búlág. ¹³ Məbwəbúlán mēsh bí á má dɛ bwəma nə ndî má má dɛ námə bə nji isâ bí nə ŋkul wósə nə muud yí. Nji, Zembî ji abúgúlág; a cugə nə ŋkul bíd ná bi bwəmagí nə məbwəbúlán má ntɔ bí ŋkul má. Ja bí má bá dɛ bwəma nə məbwəbúlán yí, a bá dɛ lwó bí zhií shú ná bi jísówúg kú bála.

Kúgá fɔla isâ í májamb nə isâ í Zembî

¹⁴ Gwə wə jí ná, yé bwááŋg má búl cɛel wá, fúndégá yálə ózembî ó áyadúg gúmá. ¹⁵ Mə ŋgə lás nə bí nda mə lás nə buud bí nə fɛg wá. Biméfwó faasugá sá má ŋgə ci yí. ¹⁶ Ja sá má dɛ də ídúw í Zembî yí, sá má dɛ ŋgul bálá; sá má dɛ yə Zembî akíba shú bálá jəŋgə. Ŋgulúlə sá má dɛ ŋgul bálá jəŋg yí í dɛ bə ná sá bēsh sá má dɛ ŋwa kəw lú mánywa mâ mácií *Kríst nyə á wéeshɔli shú dúsú má. Féyálə sá má dɛ féya buléd yí í dɛ bə ná sá bēsh sá má dɛ ŋwa kəw lú mánywa mâ nyúul Kríst nyə a yána shú dúsú yí. ¹⁷ Sá bēsh sá mú mbwəɔɔdá nyúul ŋgwúnd nda buléd jí ŋgwúd ná. Ntó ji ná sá tɛem bə ŋkí bulya, sá búsa nyúul ŋgwúnd nəcé sá má dɛ kəwɔla nji buléd ŋgwúnd.

¹⁸ Fwogá dúg mímbýágá mí *Izəryél. Buud bwə dɛ də ócúdú bwə dɛ kə *mátúnuga dí wá bwə dɛ fɔla isâ nə *alatâr, ntó ji ná bwə dɛ fɔla isâ nə Zembî

10:11 7.29-31; Rom 15.4   **10:12** Gal 6.1   **10:13** 1.9; Zhk 1.13-14

10:14 1Yn 5.21   **10:16** 11.24-25; Luk 22.17-20   **10:17** 12.27

10:18 Ləv 7.11-21

muud jí á mǎdí á alatâr yé. ¹⁹ Jí mǎ ñgǎ ka cǎel ci yí? Ye ná ocúdí búúd bwǎ dǎ yǎ ózembî ó áyadúg mǎtúnuga dí wǎ básǎ gúlúgǎ sǎ? Ñkí ntǎg ná ozembî bǎǎngú bí gúl sǎ? ²⁰ Mbǎ! Mǎ ñgǎ ci ná ocúdí búúd bwǎ dǎ kǎnd mǎtúnuga dí wǎ, Zembî dí bwǎ dǎ yǎ bwo yé; í dǎ bǎ mǎtúnuga bwǎ dǎ yǎ mǎjamb má. Mǎ acéélé ná binónǎ mǎjamb bi dǎg fula ísǎ. ²¹ Bí cugé nǎ ñkul ñgul bǎlá mǎ Cwǎmba, bí nyiñgǎ ñgul bǎlá mǎjamb. Bí cugé nǎ ñkul ñwa kǎw tǎwǎli mǎ Cwǎmba dí, bí nyiñgǎ ñwa kǎw tǎwǎli mǎjamb dǎ. ²² Ye sǎ mǎ sǎ ná Cwǎmba sǎág wúú? Sǎ mǎ lal mǎñkul cǎ nyǎ?

²³ Bǎól búúd bwǎ ñgǎ ci ná: «Muud jí fulí ná a sǎág sǎ jǎsh á cǎel yí.» Jí ntó. Nji, sǎ jǎsh dí jí nǎ ñkul kwíínd múúd. Haaw! «Muud jí fulí ná a sǎág sǎ jǎsh á cǎel yí.» Jí ntó. Nji, sǎ jǎsh dí í dǎ lǎl gwoong. ²⁴ Muud nyǎ ajǎláyé nǎ sǎ ná nyǎmǎfwó wǎ bǎg nǎ mǎnywa; muud yǎsh sǎǎg ná bǎól bwǎ bǎg nǎ mǎnywa. ²⁵ Dagǎ sǎ jǎsh bwǎ kúshǎ mǎkíd ocúdí dí yí; dagǎ gwo nǎ milám ná salǎ, kú jí mǎshílí ná bí ñgǎ bǎemb. ²⁶ Dagǎ, nǎcé shí nyí shí mǎ Cwǎmba, nǎ ísǎ byǎsh bí cínong yí. ²⁷ Ntó jí ná, *hááden mǎ kǎ jǎw bí dína dí, bí mǎ kǎ kǎ, dagǎ mbií ídǎw wǎsh bwǎ é yǎ bí yí; dagǎ byo nǎ milám ná salǎ, kú jí mǎshílí ná bí ñgǎ bǎemb. ²⁸ Nji, ñkí ñgwól múúd mǎ jaaw bí ná cúdí bwǎ á mǎ jáámǎ yé nyǎ á mǎ bǎ cúdí *mǎtúnuga, bí kú ná dǎ. Bí kú dǎ, nǎcé muud mǎ jááw bí yé, bí á bá ntǎgǎlǎ nyǎ lâm. ²⁹ Ja mǎ cí ná lâm yí, mǎ acíyé

10:19 8.4   **10:20** Mbǎ 32.17; Sǎm 106.37; Mbú 9.20   **10:21**
 2Kr 6.15-16   **10:22** Mbǎ 32.21   **10:23** Rom 14.1-15.6   **10:23**
 6.12; 8.7-12   **10:24** 10.32; 13.5; Rom 15.1-2; Flp 2.4   **10:25** Rom
 14.2   **10:26** Sǎm 24.1; 89.12   **10:28** 8.7

lâm wán, má ci jí má múúd nyə ámə jaaw bí yé. Nəcə jí lâm má ηgwól múúd í é zə jum mə, mə njúl fəli yí?
³⁰ Nkí mεε mə yó Zembî akíba mə ka də, bwá é ka kə ηgə jí nə mə íkúdúgúd nəcé jí, í njúl nə mεε shí yə Zembî akíba? ³¹ Ntó, təə bí mə dâ, təə bí má ηgul, təə bí mə sá jí, ságá sá jêsh nə yéesh ná bí mə yó Zembî gúmé. ³² Kúgá bæeg sá ná təə mwâ Ogurêk, təə mwâ *Oyúden, təə muud ηgwûd á *Də lú óbúgala ó Zembî lánɣúwóg búgód. ³³ Ságá nda mə; ísâ byêsh dí, má cεel sá sâ múúd yêsh nyə e gwág nywa yí. Mə ádé sọ ná məmэфwó bág nə mənywa; má də sọ ná ncúlyá buud bwá bág nə mənywa, ná Zembî cágug bwo.

11

¹ Nğəgá nə yagula mə, námá nda má ηgə yagula Kríst ná.

Nda sá má jálá nə ji mísəən ná

² Mə ηgə faag bí nəcé, bí ηgə téduga mə ija byêsh, bí ηgə ntâg námá bε minjígúlá má á kala bí myá.
³ Njí, má jíi ná bí mpúg sâ ηgwûd ná: múdúm yêsh lúluú yé wá *Kríst, múdá lúluú yé wá mudúm, Kríst lúluú yé wá Zembî. ⁴ Mudúm yêsh mə jágúlá nə Zembî ηkí ntâg ná a cúndá mícúndá mí Zembî a njúl nə tûm lúúd yé, a wá lúluú yé Kríst shwôn. ⁵ Mudá má yídá jəgula nə Zembî ηkí ná a cúndá mícúndá mí Zembî shwá lúú yé, a wá lúluú yé múdúm shwôn. Nəcə, bálə shwá lúú wúsə námá nda a má kɛnya shilú*. ⁶ Haaw. Múdá má ká bə kú nə tûm lúúd í,

10:30 Rom 14.6; 1Tm 4.4   **10:31** Kol 3.17   **10:32** Rom 14.13

10:33 9.19-22   **11:1** 4.16   **11:2** 2Te 2.15; 3.6   **11:3** 3.23;

Mət 3.16; Ifz 5.23   * **11:5** Wəla mwəw Pwôl nyə á cilə kálad éga yí, í á də bə sâ shwôn nə bwá dágúg mudá nə kɛnyá shilú.

í jii ná a sémbýág námé shilú. Nkí jí ka bæ sâ shwôn ná mudá sémbýág shilú nkí ná a kényag lúu, í jii ná a dúg cęęlă tûm lúúd. ⁷ Mudúm nyε, nyə ajáláyé nə bwáád tûm, nəcé a ji yuug má Zembî, a ngə lwó gúmá í mpíyá nə Zembî yí, mudá nyε ngə lwó jəŋg í mpíyá nə mudûm yí. ⁸ Nəcé, mudúm nyə a shígé wú múdá dí, mudá nyə a wú múdúm dí. ⁹ Zembî nyə a shígé té múdúm nəcé múdá, nyə á yida té mudá nəcé mudûm. ¹⁰ Gwə wə jísə ná, mudá má jalá nə bæ nə ndəm lúúd; ntó ji shú lwólə *wəęngales ná a ji íjwûga i múdúmúd. ¹¹ Teem bæ ntó, dúgúlă cug sá ngə cugə tâŋ buud ɔ Cwámba yí, mudá cugé nə nkul cugə kú nə mudûm, mudûm kú námé cugə kú nə mudá. ¹² Í bé ntó nəcé ná, námé nda múdá ashúshwóógú nyə a wú múdúm dí ná, ntó námé wə múdúm má dɔ byêl múdá dí yé, sâ jêsh í zhu wə Zembî. ¹³ Biméfwó faasugá ná jíga: ye jí jə sâ ná mudá bəg shwə lúú ja á ngə jəgula nə Zembî yí? ¹⁴ Jísə námé sâ shwôn ná mudûm bááguləg shilú nda mudá. Ngaá ná cug shé ngə cugə ga gwəméfwó í ngə jííguli bí ntó? ¹⁵ Í njúl sâ gúmá shú múdá nyε. Nəcé Zembî nyə á yə mudá shilú nkí gwaa ná í dúg búdal nyə lúu. ¹⁶ Nji nkí muud má cęel sá máshwán na, sá bəŋ sá cugé nə fúlú nyəŋg, mədɔ má óbúgula kú námé bæ nə nywo.

Nda sá má jálá nə dă dína mə Cwámba ná

¹⁷ Mə afáágé bî wəŋg lású má zə lás nə bí gaád. Mə afáágé bî nəcé, sęęngyalə bí mú dɔ sęęngya *Dɔ dún dí yí, í ányíngáyé ná bæ shú sálə ná bí lálug, í mú ngə teeg bí teeg teegúg. ¹⁸ Í tééd fwo bæ ná, ja *Dɔ lú óbúgula dún í dɔ sęęngya yí, mə gwág ná mənəkəómú

má mú ηgə bə mpédúgá nyín. Mə ηgə *magulə lân wəəηgú búbaalé. ¹⁹ Mə kə ntâg ci, í jii ná mánkəəmú məəηg má bág, bəəηg búśá fwámé óbúgula mpédúgá nyín wá bwə mpúyúg. ²⁰ Ntó ji ná, ja bí mú də sɛɛηgya kəl ηgwúd yí, í ádé ná nyingə bə shú zələ də ídêw í Zembî. ²¹ Í mú də bə ná, fwála lə dələ, muud má lɛɛl shîn də byé idəg nyə ámə zə nə ndí yí kú bwánd ná bóól bwə wósúg. Ja í bá ntó yí, í mú wósó ná, ηgwól njúl nə zha, ηgwól nyɛ má də ηgul ná ndéé cə fudud; ²² ye bí cugé nə minjów ná bí dóg də nə ηgul wu? Nəcə jí bí búśə kú bish Də lú óbúgula ó Zembî yí? Bí má cɛɛl zə də wá búúd bwə cúgə nə məbii wá shwôn lúúd íí? Mə cíg ná jí? Mə fáágug bí? Mə afáágé bí na wáni sóólúgúd. ²³ Nəcə, njígúla má á lág nə Cwámba yí, wə wə má á kala bí yí; nəəə: Cwámba Yésus nyə a sá ná, búlú bwə á kusha nə nyə yí, nyə á ηwa buléd ²⁴ ná ndéé, a yə Zembî akíba, a mú fɛy buléd, a mú ci nə: «Nyúúl nyâm í má kaanz shú dún dí nywə wə ga. Dugá sá sóólúgú ga, də tédugá má.» ²⁵ Námə mbií ηgwúdú, ja bwə má shîn də yí, a mú ηwa bálá wáan, a mú ci nə: «Bálá ga jisə sɔ́ á gúgwáan í zə s̄y mácií mām dí yí. Ja jêsh bí má bá də ηgul gwo yí, bí ɔ́ bá də sá sóólúgú ga, də tédugá mə.» ²⁶ Ntó má kə ná ja jêsh bí má bá də də buléd ga nə ηgul bálá wáan ga yí, bí ηgə bwiing shwiy Cwámba nyə á yə yí, bí də bá jaaw dwo ná ndéé kə wósó ja á bá nyingə zə yí. ²⁷ Sá jəəηg wə jí ná, muud mə dé buléd a ηgul bálá mə Cwámba yé, ηkí á də nə ηgul mbií wúsó kú jəla yí, á byaagulə nə nyúúl nə məcií mə Cwámba.

11:19 Mbá 13.2-4; 1Yn 2.19   **11:22** Zhk 2.5-6   **11:23** 10.16; Mat 26.26-28   **11:25** sɔ́: Zhe 31.31-34; Luk 22.20; 2Kr 3.6; Heb 8.6 mácií: MmN 24.6-8; Heb 9.12   **11:26** Mat 26.29   **11:27** 11.20-22; Heb 10.29

28 Ntó, muud yêsh fáásug nyáméfwó ná ndeé, a ka dæ bæléd, a ñgul bálá wáan. 29 Næcé muud mæ dæ bæléd a ñgul bálá ntó kú téduga ná jí mændæm mæ nyúul mæ Cwámba yé, a ñgæ sá ná sémybé mílósú í bág bæ ñkí bul nyaan shú nyáméfwó. 30 Sá jœng wé í sá ná, zhwoog buud bwé mú mimbêl mpádúgá nyín, bóól næ ijâm, bóól ñkí bulya bwé á má yæ. 31 Sá mbêm dæ faas sáméfwó, sé kú nyíngæ bwæma næ sémybé mílósú. 32 Nji, Cwámba má dæ sáméfwó, a ság sé shú ná sé kú bá bwæma næ sémybé mílósú ányinyaanê búúd bwé abíshé Zembî wá bwé bá bwæma næ ndí yí. 33 Ná ndeé bwaang, ja bí má dæ seengya ná bi mæ dá yí, dægá sá ná, bóól bwánd bóólúgá. 34 Nkí ñgwól múúd ñgæ gwág zha, a fwóg tééd dæ nyádí njów a ka tæem zæ, shú ná bí kú dæ seengya ná bi mæ zæ dæ kwaamb sémybé mílósú ányinyaanê bídí ícug dí.

Shú bíl ísâ byêsh íí, mæ e bá zæ kwambælæ byo ja má bá zæ yí.

12

Isâ Zembî mæ dæ yæ bwán bé zhí a shíshim dí yí

1 Bwaang, shú ísâ Zembî mæ dæ yæ bwán bé zhí a *shíshim dí yí, mæ acéélé ná bi dæg bæ kú mpu. 2 Bi mæ mpú ná ja bí á bæ kú fwo mpu fwámé Zembî yí, bwé á dæ julæ kæ næ bî bów-bów zhíd, bí kæ ñgæ bæ ózembî ó áyadúg, mbéé ísâ bisó kú næ ñkul mæ lás yí. 3 Nda jí ntó ná, má cæel ná bi mpúg ñkúmba sâ: muud Shíshim má Zembî ñgá sá ná a lásúg yé cugé næ ñkul lweem Yésus; muud Shíshim má Zembî í anjê

nə sá ná a lásúg yé cugé námé nə ηkul ci ná: «Yésus ji Cwámba».

⁴ Isâ Zembî mə də yə bwán bé mpáam dí yí bísə mimbii mimbii, nji Shíshim ηgwûd wə í də kaaw byo. ⁵ Bulya mímbii búúd bí nə ηkul sêy nə isâ byəəng yí; nji Cwámba ηgwûd wə ηgə jwú nə iséy byəəng byêsh. ⁶ Misóólúgú mí mímbii mímbii, nji buud bêsh bwə ηgə sá myo wá, Zembî ηgwúd wə ηgə sâ ná bwə sáág myo. ⁷ Muud yêsh Nkêηkê Shíshim mə yə ηkûl ná a sáág sâ yé, a yə nyə ηkul nyəəngú shú ná í kwíndúg ból bêsh. ⁸ Ntó, Nkêηkê Shíshim mə yə ηgwól múúd ηkul ná a lásúg lású fug, a yə ηgwól ηkul ná a mpúg sâ Zembî ηgə jii ná buud bwə sáág yí; Shíshim ηgwûd nə ηgwûd wə ηgə kaaw. ⁹ Shíshim ηgwúd wəəngú mə yə ηgwól múúd búgə álal-ηkul, a yə ηgwól ηkul mə lwág mímbâl, ¹⁰ a yə ηgwól ηkul mə sá *máshimbá, a yə ηgwól ηkul mə cúndə mícúndə mí Zembî, a yə ηgwól ηkul mə mpú faas míshíshim, a yə ηgwól ηkul mə lás mákəl mimbii mimbii, a yə ηgwól ηkul mə féég sâ í də ciy mákəl məəng dí yí. ¹¹ Isâ íni byêsh íí, nji Shíshim ηgwúd nə ηgwúd wə má də kaaw byo, a yə múúd yêsh jəəng á céél yə nyə yí.

Ikál í nyúul bí ηkí bulya, nyúul njúł nji ηgwûd

¹² Mpugá ná nyúul mə múud nyí ηgwûd, ikál ηkí bulya. Ikál í nyúul tɛɛm bulya ntó, byêsh í sá nji nyúul ηgwûd. Ntó námé wə jí nə *Krîst yé. ¹³ Shé bêsh, təə *Oyúden təə Ogurêk, təə məlwaá təə ofulí, shé á duwan Shíshim ηgwûd dí shú ná shé bág

---

12:4 12.27–14.40; Rom 12.6-8; Ifz 4.4   **12:5** 12.28-30   **12:7** 14.26   **12:10** 14.5; Mís 2.4   **12:11** 7.7; Rom 12.3; Ifz 4.7; 1Pr 4.10   **12:12** 12.27   **12:13** Gal 3.27-28

ikál yâ nyúul ηgwûd. Zembî nyə á ηgulal shé bêsh Shíshim ηgwûd.

¹⁴ Ntó ji ná nyúul í cúgé nji kâl ηgwûd, ikál í nyúul bí ηkí bulya. ¹⁵ Nkí kuú í sheé ná ci ná: «Nda má cúgé mbwê ná, mə cugé kál nyúul», ye kuú í é yow bálə kál nyúul? ¹⁶ Nkí lwá í sheé ná ci ná: «Nda má cúgé jús ná, mə cugé kál nyúul», ye lwá í é yow bálə kál nyúul? ¹⁷ Nkí nyúul nyêsh ncindî í sheé ná bæ nji jús nə jús, í ka də gwág ntədəle? Nkí nyêsh ncindî í sheé ná bæ nji lwê nə lwê, í ka də gwág má cud ntədəle? ¹⁸ Bî má dúg í? Zembî nyə á ηgə tâl ikál í nyúul byêsh nyúuléd nda nyə á cɛel ná. ¹⁹ Muud ncindî nyə á mbâm sheé bæ nji kál nyúul ηgwúd nə ηgwúd, nyúul í á nywá ka bæ ηgow? ²⁰ Ntó, nyúul muud dí, ikál í nyúul bí ηkí bulya, nyúul njúl nji ηgwúd.

²¹ Jús í cúgé nə ηkul ci nə mbwê ná: «Mə aηgê nə jî wo», lúu kú námə ci nə məkuú ná: «Mə aηgê nə jî bî.» ²² Í yidá bæ ná, ikál í nyúul í də nyîn nda bí nə iləm yí, byó wé í yidá bul kwínd yí, ²³ byəηg sə má də dúg ná í abulé jəla nə gúmé yí, byó wé sə má də bul ηwa nə gúmé yí; byəηg bí ná í ajélayé nə nyîn yí, byó wé sə má də bul mpu baagulə yí, ²⁴ í njúl ná ikál í nyúul í də nyîn yí í ádé jî mbií mbagulá wəηg. Zembî nyə a sá nyúul muud mbií á ná nyə a wá gúmé íkál í nyúul í cúgé nə gúmé yí. ²⁵ Nyə a sá ntó shú ná mbéégí məηkəəmú í kú bæ nyúul muud dí, ikál í nyúul í yidag də bæ, jíga baagulə jíga, jíga baagulə námə jíga mbií ηgwúdâ. ²⁶ Gúl kál nyúul í ká jug, bíl jug námə; bwé ká gúmal gúl kál nyúul, bíl byêsh bæ nə məshusəg.

27 Ntó, bi básə nyúul má Krîst. Muud yêsh jí bídí *Dɔ dí yé jí kúl á nyúul nyɔɔŋg. 28 Né ndeé, Zembî nyə a tâl buud Dɔ lú obúgula dí ntúga: cé áshúshwóógá, nyə a tâl *buud ɔ lwámá; cé ábeê, a tâl *búud ɔ mícúndá; cé áléel, a tâl búud ɔ mínjígúlá. Né ndeé, a mú yə bósól ŋkul mə sá *máshimbá, a yə bósól ŋkul mə lwág mímbêl, bósól ŋkul mə kwíind búúd, bósól ŋkul mə cwíny gúfúgá, bósólúgá ŋkul mə lás mákêl məshús. 29 Ye buud bêsh wá bí búud ɔ lwámá? Ye bêsh bí buud ɔ mícúndá? Ye bêsh bí oyíguli? Ye bêsh bwá ɗə sá máshimbá? 30 Ye Zembî nyə á yə bêsh ŋkul í ɗə lwag mímbêl yí? Ye bêsh bwá ɗə lás mákêl məshús í? Bêsh bwá ɗə féég mákêl myɔɔŋgú? 31 Gwágúgá yéesh ná Nkɛŋkɛ Shishim yág bí isá í búl bæ nə mfíi yí.

Mə zə nyiŋgə lwó bí nyɔɔŋg zhí í ntɔ mázhí mêsh yí.

13

Ceeli í ntɔ sâ jêsh

1 Mə tɛɛm lás mákál mə búúd, lás mákál mə *wáéŋgəles í, ŋkí mə cugé nə ceelí, mpug nə mə jí nda kún í ŋgá bwim yí, ŋkí ntág yaanŋ í ŋgá lwanŋgula yí. 2 Mə tɛɛm námá cúndə mícúndá mí Zembî, tɛɛm mpu míndimba myêsh, tɛɛm bæ nə mpúyá wêsh, mə tɛɛm námá bæ nə búgá jêsh ncindí mbíi á nə mə ɗə yíl mímbún ícéd í, ŋkí mə cugé nə ceelí, mə cugé tɔə sâ. 3 Mə tɛɛm námá yána ísâ byám

---

12:27 6.15; 10.17; 12.12; Rom 12.4-5; Ifz 4.4, 16; 5.30 **12:28**
 12.8-10; 14.1-4; Mis 13.1; 15.32; Ifz 4.11-12 **12:31** 14.1 **13:1**
 8.1; Rom 13.8-10 **13:1** 2Kr 12.3-4 **13:2** 12.8; Mat 7.22; 17.20
13:3 Dan 3.19-20; Mat 19.21

byêsh, mə keenzh námá nyúúl nyâm ná bwá jéég jígal mə kudad íí, ηkí mə cugé nə ccelí, sá jəəηgá kú kwíínd mə təə sá.

⁴ Ccelí jí nə jísəw, ccelí jí nə osusa, í cúgé nə zhíη, í ádé bəgəwa, kú ηkēny nyúul, ⁵ í ádé sá ísá í shwōn, í ádé sə ηji mənywa mé, í ádé ləel gwág zhwuηá, í ádé baagələ məbúgú*, ⁶ í ádé gwág nywa olíηηgá, ccelí í yida də gwág nywa óbúbále; ⁷ í də juu sá jêsh, də búdal, í də bə nə búgə nə sá jêsh, í də bwánd sá jêsh nə búgə, í jísəw sá jêsh.

⁸ Ccelí í ádé shîn; dúlə cúndə micúndə mí Zembî í bá bə cwûd, lásúlə mákêl í bá shîn, mpúyá í bá bə cwúdugú. ⁹ Nəcə sə ηgə mpu isá ikúl, sə ηgə cúndə micúndə mí Zembî ikúl. ¹⁰ Nji, ja ísá byêsh í bá bə óncindí yí, byəəηg bí íkúl yí í bá bə cwúdugú. ¹¹ Ja mə á bə mwántombú yí, mə á də lás nda mwántombú, mə də tédugə nda mwántombú, mə də bála nda mwántombú. Ja mə mú fwámé múúd ga, mə mə yəw ísá í bwân ó ntombú. ¹² Nəcə isá í ηgə nyîn sə nda isá sə ηgə dúg yēn† dí yí, nda isá ηgúdá í mə búdal yí; ηji, ja fwála dəəηg í bá wóós yí, sə mə dúg nə bî-bî. Ja gaád mə ηgə mpu isá impál, ja jəəηgú mə bá wámbələ, námə nda Zembî mə wámbulé mə ná. ¹³ Isá í ábúlé shîn yí bísə ílól ja gaád, byó wé: búgə, nə dúlə bwánd nə búgə, nə ccelí; sá í ntə na ílól íni dí wé ccelí.

13:5 10.33; Mik 10.12; Flp 2.4 * **13:5** Ból bwé ci ná «í ádé lə məbêw». **13:8** 12.10; 14.1-5 **13:12** Rom 8.24; 2Kr 5.7 Zembî mə wámbulé mə: 8.3; Gal 4.9 † **13:12** yēn: Iyēn yá fwála dəəηg í də sîy nə ηkwánz, ivugali kú də nyîn nə ηgəη nda iyēn yá mwəw mágaád. **13:13** Kol 1.4-5, 23; 1Te 1.2-3; Tit 2.2; Heb 10.22-24; 1Yn 4.16

14

Yéesh ísâ bí nà ñkul kwíínd múúú yêsh yí

¹ Shúshwóógú nà sâ jêsh íí, fwogá tééd sọ ná bí bág nà cɛelí. Gwágúgá yéesh ísâ Zembî mæ du yə bwán bé zhíí a *shíshim dí yí, bul bə ná ndéé cúndá lə mícúndá mí Zembî. ² Nəcə náəə, muud mæ lás mákəl məshús yé, nyə alésháyé nà buud, a lésha nà Zembî, nəcə kú nà tɔɔ muud nyə é gwág sâ á ñgə ci yí. Nji, a ñgə lás nà ñkul Ñkəñkə Shíshim ñgə yə nyə yí, ñgə ci mindímba. ³ Nji muud mæ cúndá mícúndá mí Zembî yé ñgə lésha nà buud; a ñgə cúndə shú ná bwə lálug búgád, a cúndá ná a cwíny bwo, á cweel bwo milâm. ⁴ Muud mæ lás kəl íshús yé ñgə sá ná nyəmfwó lálug búgád, í njúl ná muud mæ cúndá mícúndá mí Zembî yé ñgə sá ná *Dɔ dêsh í lálug búgád.

⁵ Má jii ná bí bēsh bí lásúg mákəl məshús; nji má bul jii ná bí cúndág mícúndá mí Zembî. Nəcə náəə, muud mæ cúndá myo yé mæ cọ múúú mæ lás mákəl məshús yé; sɛsaalê nji ná muud mæ lás mákəl məɔɔng yé mæ féég sâ nyə ámə ñgə ci yí, shú ná Dɔ dêsh í lálug búgád. ⁶ Ntɔ bwaanɔg, ñkí má sheé ná zə nūñ bídí zə lás nà bí nji mákəl məshúsúú, mæ é kwíínd bí cínɔngú nà jí? Kú nà tɔɔ sâ! Sɛsaalê nji ná mæ bágúlá bí gúl sá Zembî nyə ámə lwó mæ yí, ñkí ná mæ yə bí wúl mpúyá, ñkí wúl cúndá má Zembî ñkí ntâg njígúlá.

⁷ Jí námá nda isâ í íbwamugá-bwámug, nda lúlwón á bulya məkəl ñkí bíínzhá; ñkí isâ byɔɔng í ñgə lás ná kpódó kpódə kpódó, buud bwə é ka mpu ná í ñgə cɛel sey jáyé sɛsa? ⁸ Ñkí laag í lás buud nda yag sâ í ñgə ci yí, zə nyə é kwəmsa dósmb? ⁹ Mbií ñgwúd

nə bî. Nkí bi mə lás məkêl məshús lésú wán kú gwíng sá bí ηgə ci yí, buud bwə é ka wámbulə nə jí bí ηgə lás yí? Í é bə nə bí ηgə lwábuda ntó. ¹⁰ Məkəl má lésú mí ηkí bul bulya shí gaád, nji kú nə tɔɔ ηgwúd dí nə buud bwə də lás kú gwág sá bwə ηgə ci yí. ¹¹ Ntó jí nə ηkí mə ampúyé dúl kál lá lésú nda í ká nə, mə é bə múúd ηgə lás dwo yé njínə muud, nye bə námə mə njínə muud. ¹² Nə ndeé, nda bí mə búl jii ísà Zembî mə də yə bwán bé zhí a shíshim dí yí nə, buləgá sọ nə bi bəg nə byɔɔηg í é sá nə Dɔ í lálug búgád yí.

¹³ Gwə wə jí nə, muud mə də lás məkêl məshús yé jəgula nə Zembî nə a yəg nyə ηkul nə a dúg féeɡ sá á də ci yí. ¹⁴ Nəcé nə, ja mə jəgula yí, mə ká jəgula kəl lə shúsúd í, shíshim wám í ηgə jəgula, nji lúu wám í aηgê nə sá sâ. ¹⁵ Ká mə sáag jí? Mə é də jəgula shíshim dí, mə é də námə jəgula nə ikəη byâm; mə də sey ísusa ságusə Zembî shíshim dí, mə é də námə sey nə ikəη byâm. ¹⁶ Nəcé, ηkí wo yə Zembî məshwúmb shíshim dí, ye zhizhe mbúgula nyə é magulə wo ná: «Amen»? Mbô. Nyə ámaguləyé, nywáá nyə ampúyé sá wó ηgə ci yí. ¹⁷ Wo yə Zembî məshwúmb, jí ntó; nji sâ jɔɔηg í asáyé nə ηgwól múúd lálug búgád. ¹⁸ Mə ηgə yə Zembî akíba nəcé mə də lás məkêl məshús cọ bí bēsh. ¹⁹ Nji, tɛem bə ntó, ja mə jí Dɔ lá óbúgulad yí, mə yidá bul cɛel nə mə cíg iciyá ítóɔn nə ikəη byâm jígúlílə búúd, ntɔ cílə íciyá məwúm mə otóóshin kəl lə shúsúd. ²⁰ Bwaanη, kúgá nyingə bə nə mítédúgá myâ milúu nda ikúkágó. Bəgá ikúkágó shú sá í dúgyá nə məbôw yí; nji shú mítédúgá myâ milúu di, bəgá onkwanz ɔ búúd. ²¹ Jí cilyá kálaad məcɛɛ dí nə:

14:16 Amen: 2Kr 1.20
Mbá 28.49

14:20 Ifz 4.14

14:21 Iza 28.11-12;

Mə bá kənd bóól búúd né bwé kág lás nə kúl búud
jâm;

buud bəəŋg bwé bá ŋgə lás kəl læ shús.

Nji, mə tɛɛm bá sá ntó, kúl búúd jâm í abúlé gwág
mə.

Cwámba mə ci ntó*.

²² Ntó ji né lásúlə məkəl məshús í cúgé yuug shú
óbúgula, wúsə shú óhááden†; micúndá, myâŋ mí
yuug shú óbúgula‡, kú bæ shú óhááden. ²³ Shé
shéégá ci né *Dɔ́ lú óbúgula dán dēsh mə sɛɛŋgya,
bi bēsh ka ŋgə lás məkəl məshús. Nkí ozhizhe ɔ
búúd§, ŋkí ohááden bwé wóós cínəŋg, ŋgáá bwé ci
né bi mú mimbəl myên? ²⁴ Í njúl né ŋkí obúgula
bēsh bwé cúndá micúndá mí Zembî, ŋkí *hááden, ŋkí
zhizhe muud mə wóós cínəŋgá, muud wəəŋgá, nyə
é mpu né a mə byaagulə nə Zembî, bēsh bwé ŋgə
yə nyə məbɛɛ. ²⁵ Í é sá námə né isâ í dɛ bæ nyâŋ
shwoó lámúd yí í búgúlíg, a mú kúd mpwoombú
mándəlúd yə Zembî gúmá, ci ná: «Búbáélé, Zembî ji
bídí sɛɛŋgyád.»

Zembî cugé Zembî oncúg-nculê

²⁶ Bwaəŋg, jí bí mə jálá nə ka dɛ sá yí? Ja bí
mə sééŋgya yí, í dág bæ né, muud jí nə sɛsə yé, sɛy;

* **14:21** Ciyá ni jí cilyá Iza 28.11-12. Na kúkúl ni di, Izayí ŋgə ci nə
Izərayél ná buud ɔ Asirí bwé bá zə káda bwo, bwé ŋgə lás kəl lú asiriyɛ
dáj Izərayél kú gwág: sá jəəŋg í bá bæ Zembî lwólə bwo né a mə gwág
bwo mpimbə. Í njúl né ja Zembî mə dɛ nti búúd ɔ micúndá zə lás nə
bwo bwé ŋgə gwág yí, í dɛ bæ Zembî ŋgálə jísəw bwo. † **14:22** Bwə
mpúg nə Zembî mə bá yə bwo intágúlí. ‡ **14:22** Í mpúyég nə Zembî
jí kúl bwé mə sééŋgya yí. **14:23** Mis 2.13 § **14:23** Buud bwé ŋgə
gwágulə né báá bwé ampúyé sá wá. **14:25** Iza 45.14; Yuá 4.17-19
14:26 8.1; 12.7-10; 14.4; Ifz 4.11-13

nyōŋg jí nə sâ á jígúlig yé, jíguli; nyōŋg jí nə sâ á bágúlag yé, bágula; nyōŋg jí nə kál á lásúg yé, lás; nyōŋg jí nə ŋkul féég kál dōŋg yé, féég. Sá jēsh í síyúg mbií á ná gúfúgá í lálug búgód. ²⁷ Nkí buud bwá lás mákâl mēshús íí, í bág nji buud obá ŋkí ólól, kú ntɔ; bwá dɛ lás ŋgwúd ŋgwúd. Í jii námá ná ŋgwól múúd bág a ŋgó féég sâ bwá ŋgó ci yí. ²⁸ Nkí muud mē féég yé cugé, bwá jíg kúl-kúl Dɔ dī, muud dɛ lás nji shú nyáméfwó nə shú má Zembî. ²⁹ Shú *búúd ɔ micúndá, buud obá ŋkí ólól bwá lásúg, bóól ka bigas. ³⁰ Nkí ŋgwól múúd jí sēŋgyád yé má cēel bágulə gúl sâ í á dɛ bə kú fwo mpûy yí, nyōŋg nyə ámə ŋgə lás yé fwo tâl lású. ³¹ Bi bēsh bí bí nə ŋkul ŋgə cündə ŋgwúd ŋgwúd shú ná buud bēsh bwá bág nə mpúyá, bwá ŋwa mæcwûŋ. ³² *Muud micúndá yēsh má dɛ shimal ísâ í dɛ wóós nyə *shíshim dí yí*.

³³ Nacé, Zembî cugé Zembî oncúg-nculê, á yidá bə Zembî á ná isâ í síyúg ná shεε, námá nda jí mádɔ má Zembî mēsh dí ná.

³⁴ Budá bwá dúg ji kúl-kúl mədɔ má óbúgulad nacé jisə bwo ci ná bwá lásúg cínŋg. Bwá jəlá nə yida dɛ sá mágwág námá nda Cεε má Zembî í ŋgó ci ná. ³⁵ Nkí mudá má cēel jíg gúl sá, a kə jī ŋgwúm yé njów nacé í ajəláyé ná mudá lásúg gúfúgá óbúgulad. ³⁶ Ye nûŋ bídí wə bwá á tééd bwiŋgúlə kéel má Zembî yé? Nkí ntâg ná ye í á zə nji bídí? ³⁷ Nkí ŋgwól múúd mə tédúgá ná a jí *muud micúndá má Zembî, ŋkí a tédúgá ntâg ná Shíshim má yə nyə ŋkul mə sá gúl sâ, muud wōŋg má jəlá nə yag sâ má ŋgó cilə bí

14:29 Mis 17.11; 1Te 5.21 * **14:32** Ntó má ká ná: «Muud má lág kéel wə Zembî yé má dɛ mpu bwánd ná nyə e lás ja í é wóós nyə dé fwála yí». **14:33** 7.15 **14:34** 11.3; Ifz 5.22; 1Tm 2.12 **14:37** 1Yn 4.6

yí ná jísə mpəndí mə Cwám̄ba. ³⁸ Nkí muud mə bá kú mpu ntó, wo ná Zembî nyə ampúyé nyə̄n múúd. ³⁹ Nə ndéé bwaan̄g, gwágúgá yéesh ná bi cúndág mícúndə mí Zembî, n̄ji bi kú ban ná muud kú lás mákəl məshús. ⁴⁰ Ságá sá jêsh nə məjilə, kú nə ncúg-nculê.

15

Kríst nyə a shí gwûm

¹ Bwaan̄g, mə zə báásulə bí Jɔjɔ Kéel mə á cúndə nûn bídí yí, Jɔjɔ Kéel bí á magulə bí mə nada nə ndí yí; ² Jɔjɔ Kéel dɔəŋg dúsə, nkí bi mə baagulə dwo nda mə á cúndə ná, í yə bí cug. Í ká bə kú bə ntó, mpu ná búgə jín mə yə íyiy-yíy.

³ Shúshwóógú, mə á fwo tééd kala bí njígúlá mə á lóg yí. Nə *Kríst nyə á yə, nyə á zə cé *misám mísú nda Mícilyá mí ŋgə ci ná; ⁴ nyə á dɔw, a mú gwûm jwôw áléel nda Mícilyá mí ŋgə ci ná. ⁵ Nyə a lwó Séfas nyúúl, a lwó námə *ómpwíin wûm nə óbá. ⁶ Nə ndéé, nyə a lwó námə bóól bwááŋg ɔ íshé nyúúl, bwə njúl buud cɔ mítəd mítóon, bēsh bwə á dúg nyə ja ŋgwúd; bóól ncúlyá buud wá cínəŋg bwə ŋgə ná cugə, bóólúgá bwə á mə yə. ⁷ Nə ndéé, nyə a lwó Zhák nyúúl, a lwó námə *búúd ɔ lwámá bēsh.

⁸ Zhúgúlá zhúgúlá, a mə shín lwó báni bēsh nyúul, nyə á ka námə lwóya mádí, mə muud jí nda bwə á sheemb sheembúg yé. ⁹ Jí ná mə wə mə búl bə kú nə

14:39 14.1, 5   **14:40** 14.33   **15:1** Gal 1.11   **15:2** Gal 2.1-2
15:3 11.23; Iza 53.5-12   **15:4** Zhn 1.17; Mat 12.40; Yuá 20.9;
Mis 2.24-31   **15:5** Mat 28.16-17; Luk 24.34, 36; Yuá 20.19   **15:7**
Luk 24.50   **15:8** 9.1; Gal 1.15-16; Mis 9.3-6   **15:9** 1Tm 1.12-16
15:9 Ifz 3.8; Gal 1.13-14

mfií búúd ɔ lwámá bêsh dî. Í ajáláyé ná bwé jówúg mæ ná *muud lwámá, næcé mæ á lwó *Dɔ lú óbúgula ó Zembî cúwúlí. ¹⁰ Nji, mæ ji sá má jisó yí næcé mpaam má Zembî. Mpaam nyɔɔŋgú í á shígé yə íyíy-yíy shú dáámud. Mæ wé mæ á yida bul wáduga, cɔ bóól búúd ɔ lwámá bêsh; kú ntâg bæ ná mæ wé mæ a wáduga, mpaam Zembî ŋgá sá mæ yí nywá wé í ŋgá wáduga. ¹¹ Ná ndeé, tɔɔ mæ, tɔɔ bwo, sá ŋgə cúndə lân ŋgwúd ni, wé námá wé bí á *búgula yí.

Mimbimbə mí bá námá gwûm

¹² Nkí sá ŋgə cúndə ná *Krîst nyə a gwûm, ntədélé bóól búúd wâ bidí bwé ŋgá ci ná gúl sá í cúgé ná mímbimbə mí bá gwûm yí? ¹³ Nkí gúl sá í cúgé ná mímbimbə mí bá gwûm, Krîst nyə a shígé námá gwûm wé écí. ¹⁴ Nkí Krîst nyə a shígé gwûm, cúndá sá ŋgá cúndə yí wí yíy-yíy cúndá, búgá jín yíy-yíy búgá. ¹⁵ Sə mú bæ ówúshined wâ məshiiġá ja sá má bwaágúlá ná Zembî nyə a gwûmushi Krîst yí. Næcé ŋkí mímbimbə mí ádé gwûm, Zembî nyə a shígé gwûmushi Krîst wé écí. ¹⁶ Næcé, ŋkí mímbimbə mí ádé gwûm, Krîst nyə a shígé námá gwûm wé écí. ¹⁷ Nkí Krîst nyə a shígé gwûm, mpu ná búgá jín í yá íyíy-yíy, bi búšə ná *mísəm mínúd. ¹⁸ Ntó ji námá ná bɔɔŋg bwé á ŋgə yə bwé njúl buud ɔ Krîst wá bwé má jimb. ¹⁹ Nkí shwúlə sá ŋgá shwu mənyúúl nə Krîst yí wí nji shú cug á wa shí mishwun ga, mpu ná sá wé má ka bul ŋkúnkwon nə buud bêsh.

²⁰ Ká, jáá jí búbélé ná Krîst nyə a shí gwûm, a ji muud ashúshwóógú bwelélə gwûm, ntó má lwó ná

15:10 2Kr 11.23   **15:11** 1.12; Gal 1.17-18; 2.6-9   **15:15** Mis 1.22; 4.33; 5.30-32   **15:17** 15.3; Rom 4.25   **15:18** 1Te 4.13   **15:20** 6.14; Kol 1.18

bœœng bwé á má kə ígwád wá bwé bá gwûm. ²¹ Næcé muud ηgwûd wé nyə a sá ná buud bwé bwémagí nə shwiy; ntó muud ηgwûd námé wé má sá ná buud bwé bâg gwûm. ²² Námé nda búúd bêsh bwé ηgá bwəma nə shwiy næcé Adam ná, bêsh bwé bá námé nyiηgə *dág cug næcé Krîst. ²³ Nji, muud yêsh mə bá gwûm jé ja, Krîst nyə a tééd gwûm shúshwóógá, buud bé bwé bá ka gwûm ja á bá kwo zə yí. ²⁴ Ná ndeé, məshíné má shí ka bá bæ. Krîst mə bá shîn céég ísâ yâ məyídúgá* í ηgá wá buud mánnyámád yí, nə byœœng í ηgá lwó buud mpəl yí, nə byœœng í ηgá ntə buud ηkul yí, nə ndeé a mú nyiηgə yə Zembî Sóóηgú icí. ²⁵ Næcé í jii ná a bâg jwú nə ndeé kə wóós ja Zembî mə bá culashi mízhízhíη myé myêsh, a nyaál myo nə məkuú yí. ²⁶ Zhízhíη á bá kə shúgula céég yí í bá bæ shwiy. ²⁷ Haaw. Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Zembî nyə a má wá ísâ byêsh mánnyámá méd». Nji, ja cilyá ni í cí ná isâ byêsh yí, í áηgê nə cœl ci ná Zembî nyəməfwó ji námé mánnyámád. ²⁸ Ja isâ byêsh í bá bæ mánnyámá má Zembî dí yí, nyə muud nyə á wá isâ byêsh Mwân dí mánnyámád yé, Mwân má bá námé nyii mánnyámád, Zembî mú bæ Mása á isâ byêsh. ²⁹ Nkí gúl sâ cúgé ná mimbimbə mí dɛ gwûm, ká buud bwé dɛ duwan shú búúd bwé á yə wá bwé bá sá ntɛdɛɛ? Bwé dɛ duwan shú búúd bwé á yə wá næcé ji? ³⁰ Nkí ji ná mimbimbə mí ábúɛ gwûm, sá bân buud bí micúη nə mindœólúd wəla

15:21 15.45-49; Mæt 3.17-19; Rom 5.12, 14, 18 **15:22** 2Kr 5.17

15:23 15.51-52; 1Te 4.16 **15:24** Dan 2.44 * **15:24** Na jisa wəéngəles bwé ηgá ciy Yûd 1.6 dí wá. **15:25** Sôm 110.1; Mat 22.44

15:26 Mbá 1.18; 20.14; 21.4 **15:27** Sôm 8.6 **15:28** Rom 11.36

15:30 Rom 8.36

dêsh óga, sá ηgə yə wâη cúη nəcə jî? ³¹ Bwaanη, mə ηgə faam nə shwiy jwôw dêsh, bábálé námə nda bí ηgə sá mə lúu ná sáη ná. Lúu wí mə ná sáη nəcə bí bálə búúd ɔ Cwám̄ba wúsú Kríst Yésus. ³² Mə a gwána nə ibiin Iféz. Nkí gwáná jəηη í á bə nji shú ísâ í dúgyá nə buud yí, máyé mánywa mósá mə cínəηη má? Nkí jí ná mimbimbə mí ádé gwûm hí, shé mú bɛ kaaná í ηgə cɪ ná: «Shé dágá, shé ηgúlugá, nəcə shé é yə mán». ³³ Kúgá shiig mányúul, wúl kaaná wí ná: «Igwoonη í abúbôw í dɛ yád jɔjɔ mácum mə múúd». ³⁴ Kúgá ná nyiηgə ηgə cugə nda mikás. Yəwəgá sálə mísəm. Bóól búúd wá gúfúgá jín bwə ampúyé Zembî. Mə lás ntáni shú ná bí gwágúg shwôn.

Buud bwə bá gwûm nə mányúul məshús

³⁵ Ngwól múúd jî nə ηkul jî ná: «Mimbimbə mí bá gwûm ntədɛl? Mí bá nyiηgə zə nə nyáyé nyúul?» ³⁶ O, yé lad! Bumá wó bɛ yí í cúgé nə ηkul kɔ í kú fwo fudə. ³⁷ Ja wó bɛ mpəg yí, ye wó bɛ gwo nə nyúul í bá kɔ nə ndí yí? Nɡáá ná í dɛ bə zhizhe bumá *blé ηkí gúl bumá shús? ³⁸ Ná ndɛé, Zembî mú yə gwo nyúul á céél yə gwo yí, a yá mpəg jêsh nyé nyúul.

³⁹ Mishwun myêsh mí cúgé mishwun mimpwûd. Jí ná, mishwun mi búúd mí nə myé, mishwun mí ócúdu nə myé, mishwun mí ínunú nə myé, mí mí óshû nə myé. ⁴⁰ Mányúul mósə námə, nə mányúul mâ jon, nə mányúul mâ shí. Mányúul mâ jon wáη ηkənəwálə wí nə yé, mányúul mâ shí wáη ηkənəwálə nə yé. ⁴¹ Jwôw í dɛ ηkənəwa yé mbií, ηkwoond yé mbií, wəacén-céní wáη mbií.

15:31 2Kr 4.10-11   **15:32** Iza 22.13; Luk 12.19-20; 2Kr 1.8

15:34 Mat 22.29; Rom 13.11-14; Ifz 5.6-17   **15:36** Yuá 12.24

15:38 Mət 1.11

Ŋkámúsá wáacén-céní mpédúgá nyáŋ, jísə, ŋgwól yé ŋkənwálə í shwǝǝla nə ŋgwól yé. ⁴² Ntó námə wá jí nə gwúmúlə mímbimbə yé. Mbimbə í də dɔw nə nyúúl í də bwo yí, í gwúm nə nyúúl í cúgə nə ŋkul bwoo yí. ⁴³ Í də dɔw í kú bə sâ gúmá, í gwúm í njúl sâ gúmá. Í dɔw í njúl nə iləm, í gwúm í njúl nə ŋkul. ⁴⁴ Í də dɔw nə nyúúl á mishwun, í gwúm nə nyúúl á *shíshim. Nda nyúúl á mishwun nyísə ná, nyúúl á shíshim nyísə námá. ⁴⁵ Sá jɔɔŋg wá jí cilyá Kálaad Zembî dí yí. Jí cilyá ná:

Adam ashúshwóógú nyə á zə bə kuwó;

Adam áməzhúgúlā mú zə bə shíshim í yé búúd cəg yí.

⁴⁶ Nyúul á shíshim dí í á tééd zə, í á bə nyúul á mishwun; nyúul á shíshim ka shúgula zə. ⁴⁷ Muud ashúshwóógú nyə á ŋwiny mándəlú, məyɔw nə mándəlú. Muud ábɛɛ nyɛ nyə á zhu jɔŋɛd. ⁴⁸ Buud bwə á məyɔw nə mándəlú wá bí námə nda Adam nyə á məyɔw nə mándəlú yé; buud bí búud ɔ jɔŋ wá búsə námə nda Adam nyə á zhu jɔŋ dí yé. ⁴⁹ Námə nda sá á bɛɛla nyɔɔŋg nyə á məyɔw nə mándəlú yé ná, sá má bá námə bɛɛla nyɔɔŋg nyə á zhu jɔŋ dí yé.

⁵⁰ Bwaanɔ, sâ má ŋgə ci yí jí ná, shé cúgə nə ŋkul bá kə nə mənyúul má ámishwun nə məcií shé ŋgə cəgə nə ndí mága kə ŋwa kəw Faan má Zembî dí; tɔɔ sâ í də bwoo yí, í cúgə nə ŋkul ŋwa kəw lə sâ í ádé bwo yí†. ⁵¹ Mə zə féég bí ndímba: sá ábálé kə ígwəd sá bəsh, njí sá bəsh mənyúul má bá yida cénd,

15:43 Flp 3.20-21   **15:45** 15.21-22   **15:45** Mət 2.7; Yuá 6.63;

2Kr 3.6, 17   **15:49** Mət 5.3   † **15:50** Ntó má ká ná mənyúul má

ámishwun nə məcií mága má cúgə nə ŋkul bá nyí Faan má Zembî dí.

15:51 1Te 4.15

52 ja ηgwûd námə nda júś í dɛ káwɛla ná; í bá bə ja cwôη áməzhúgúlá í bá lás yí. Nəcé cwôη wəəηg í bá lás, mimbimbə mí músə gwûm kú ná nə mənyúúł məśə nə ηkul bwoo má; sə bāη mikuwó, mənyúúł mə mú cénd. 53 Nəcé, í jii nə nyúúł nyí nə ηkul bwo yí í céndəg bə nyúúł í cúgə nə ηkul bwoo yí, nyúúł nyí nə ηkul yə yí í cénd bə nyúúł í cúgə nə ηkul yə yí. 54 Ja nyúúł nyí nə ηkul bwoo yí í bá cénd bə nyúúł í cúgə nə ηkul bwoo yí, nyúúł nyí nə ηkul yə yí í cénd bə nyúúł í cúgə nə ηkul yə yí, ja jəəηg wə ciyá jí cilyá ga í bá bwəma yí, ná:

Sə má ntə, ntəłə wúsú wəəηg í mə minə shwiy.

55 Eéé, yé shwiy! Wó ntəłə wí ηgow?

Yé shwiy, shushwom† gwô jí ηgow?

56 Shushwom í dɛ zə nə shwiy wə *səm, səm í ηwa ηkûł məcéəd. 57 Ká, akíba nə Zembî muud mə sá nə sə ntəg nə ηkul mə Cwámba wúsú Yésus-Krîst yé. 58 Nə ndéé, yé bwáəηg mə búł cɛel wá, yímúgá mənyúúł, bí kú shwágusa, ηgəgá nə kə nə sáal mə Cwámba nji shwóg nə shwóg, bí ηgə mpu nə iséy bí ηgə sá tâη buud ə Cwámba yí í ábúlé yə íyíy-yíy.

16

Sεεηgúłə ísâ shú búúđ ó Zembî

1 Shú sεεηgúłə *mwaanê mə bá kwíínd búud ó Zembî yé, dɛgá námə sá nda mə á jígúli mədə má Galátia nə bwə dúg sá ná. 2 Jwôw dēsh shwénde mə

15:52 cwôη: Mat 24.31; 1Te 4.16   15:53 2Kr 5.4   15:54 Iza 25.8   15:55 Ozê 13.14 † 15:55 Bwə á dɛ sá wúl mbií shushwom nə líí. Bwə ká dɛ lúmə ínteny nó í kyéyug.   15:56 Rom 4.15; 6.14
15:57 Rom 7.24-25   15:58 16.13   16:1 Mis 11.29-30; 2Kr 8-9

dá tééd yí, muud yêsh á bídí gwoonɔg kánduɔg gúl sâ koogú nyédí njów, bímbí dêsh á dúg né a ji nê ñkul baagulə yí. Í ajjýé né bi bwándúg né mə fwóg wóós, bí ka seɛɔg ísâ. ³Ja mə bá wóós yí, mə bá kənd búud bí mə bá féesh wá nê okálaad, bwə kə kənd mwaanê bí á yána wəonɔgú Yurúsalem. ⁴Ñkí í bá nyîn né mə jəlá nê kə námə, sónónɔ sá mú kə.

⁵Mə bá zə núnɔ bídí mə mə fwo lína Masedwân, mə bá ciɔngya wu. ⁶Mə bá jee ji bídí fwámé fúfwálá, mə jee námə shínal ñkwân jêsh, né ndéé bi mú bá kwíind mə nê kələ kúl jêsh mə bá kə yí. ⁷Mə ayídáyé ceel né mə bāg dúg bî mə ñgá cɔ cɔg. Mə ñgə yida téduga nê búgə né mə bá ji fwámé fwála bídí ñkí Cwámba mə bá yə mə ñkul nyəonɔg. ⁸Ñji, mə bá ji Iféz kə wóós jwəw lá Pantekôt, ⁹nəcé mpumbé í mú mpu bə mə né bagé cínɔng tɛem bə nê mizhízhín mí ñkí bulya. ¹⁰Timotê ká wóós núnɔ, sɔgá məzhíí né a bəg kú nê sâ í sá nyə ifwaas; mpugá né a ñgə sêy iséy í Cwámba námə nda mə. ¹¹Mə ceel ci cínɔng né, muud kú mpyeny nyə. Bi ə bá kwíind nyə né a bāg nyinɔgə zə mádí né shɛɛ. Mə ñgə ntāg bwánd né bənônɔ bóól ómínyonɔgú bwə bāg zə. ¹²Mwááɔng Apolos nyɛ, mə mə bul cwíny nyə né bənônɔ bóól ómínyonɔgú bwə zəg núnɔ bídí, ñji nyə afwóyé mpu magulə né a zə ja gaád. Nyə é bá ka zə ja nyə é bá bə nê fwála yí.

Məcwún nə məbádá mǎ məzhúgúlá

¹³Jigá ñkasə, yímúgá mənyúúl búgád, ságá isá nda búdúm bwə du sá né, ləlɔgá mənɔkul. ¹⁴Ságá

16:5 Mís 15.21; 2Kr 1.15-16   **16:6** Rom 15.24   **16:7** 4.19   **16:8** Mís 19.8-10   **16:10** Timotê: 4.17   **16:12** Apolos: 1.12   **16:13** 15.38; Sôm 31.24; Ifz 6.10   **16:14** 8.1; Yuá 13.34; Rom 13.8-10; 2Kr 6.6; Gal 6.10; Ifz 5.2

sóólúgú wún wêsh nê cœlí. ¹⁵ Bwaanḡ, bi mæ mpú ná Stefanas bánêḡ njów búúd yé búsa buud ó áshúshwóógú bwelélê *búgula nûḡ shí á Akayî, bwé á má wá mányúúl kwííndúlê búud ó Zembî dî. ¹⁶ Ná ndéé, mæ ḡḡ yáág nê bí ná bi mágulæg ijwûga í mbií búúd wœḡḡ nê bóól bêsh bánóḡ bwé ḡḡ sêy ḡḡ wáduga wá.

¹⁷ Mæ ji nê mæshusug nœcé Stefanas bá Fortunatus nê Akayikus bwé má zœ; zólê wáḡ í má sá ná bí kú ná bæ mæ nê fund, ¹⁸ bwé á má zœ sá ná lâm í sêlæg mæ shí, milâm sæl námé bî. Dugá lḡ mbií búúd ni.

¹⁹ Mædḡ mäsé shí á Azî má má ḡḡ báda bî. Akilas bá Priska nê *Dḡ lú óbúgula dúsé bwádí njów yí í ḡḡ báda bí mæbádá mâ buud ɔ Cwám̄ba má, kwo báda kwo báda. ²⁰ Omínyœḡ bún bêsh bwé ḡḡ báda bî. ḡḡḡá nê kúlêla mækúlêla má buud ó Zembî. ²¹ Mæ Pwól má cúlê mæbádá mága nê mbwê wâm. ²² ḡkí muud mæ bó kú cœl Cwám̄ba, ḡkwaal nê muud wœḡḡ. Maranata*. ²³ Cwám̄ba Yésus ké sá bí bêsh mpaam. ²⁴ Má cœl bí bêsh kwœḡ má Yésus-Krîst dî.

16:15 Rom 16.5 Stefanas: 1.16   **16:18** Flp 2.29; 1Te 5.12   **16:19** Rom 16.5 Azî: Mbú 1.4, 11 Akilas bá Priska: Mís 18.2   **16:20** Rom 16.16   **16:21** Gal 6.11; Kol 4.18; 2Te 3.17; Flm 19   **16:22** Gal 1.8-9; Mbú 22.20 Maranata: Yúd 14; Mbú 1.7   * **16:22** Maranata: Ciyá ni í kó nó «Cwám̄ba, zaág».   **16:24** 4.21; 2Kr 2.4; 11.11; 12.15; Flp 1.8; 2.17; 1Te 2.8; 3.12; 2Tm 3.10; Flm 9

Kálaad Zεmbî : Sə, á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495